

Juš Kozak:

Vprašam vas ...

Vprašam vas: Zakaj je šel Ivan z Golega v svojem sedemnajstem letu med partizane in se bil do osvoboditve po Gorenjskem, Primorskem in Štajerskem. Tudi v najhujših trenutkih, ko so njega in tovariše obkolili gestapovci v gozdarski koči sredi snežnih zametov, in se je bos, v srcaji z bombami prebil skozi obroč, mu ni zasepetala misel »dovolj je, ne moreš več, pobegni«. Zakaj ni kmečka mati v kočevskih hribih izdala partizanov, čeprav bi bila z eno samo besedo lahko rešila sina, ki so ga Italijani vprito nje pribijali z žebli na drevo, in je morala poslušati hripave vzdihle, ko je sinova kri močila travo, v kateri sta tolikokrat skupaj pobirala jabolka. Zakaj si je mlada Slavka v mariborski kasarni raztrgala bluzo na prsih in zaklicala gestapovcem, ki so jo ves mesec prej mučili, da bi iztisnili iz nje vsaj besedico priznanja, »streljajte psi!«. Vprašam vas: Zakaj so talci peti »za pravdo in svobodo slovenskega naroda«, ko so zjutraj po hodnikih ljubljanskega sodišča z zavestnimi koraki odhajali na morišče. Zakaj je v belgijski kasarni orosila ena sama solza oko starega Prašnikarja, ko je zvedel, da so mu sina tako trpinčili, da so mu odprli drobovje in so ga krvniki na nosilih prenesli v gramozno jama na streljanje. Zakaj je šestdesetletna Marrička odšla kuhat »našim fantom«, potem ko so ji gestapovci ubili moža Antona, požgali dom in hlev, ker so našli pri njej tri slovenske knjige. V mraku se je še enkrat vrnila iz hoste, božala ožgane stene, pogladila še enkrat peč, pri kateri sta skozi štirideset let kramljala z možem. Po tem se ni več vrnila v sveto ji domačijo, izdahnila je med fanti v hajki. Vprašam vas: Zakaj se je Istran Blišek z dvema tovarišema šest ur boril v bunkerju nad istrsko vasjo proti dvesto četnikom, ki so ga obdelovali s topovi in težkimi minami. Zakaj je bila njegova vera tako silna, da je v zasmeh napadajočim četnikom navil gramofon v bunkerju in ni maral pospešiti smrti, ki ga je čakala. Vprašam vas: Zakaj so šla istrska dekleta zvečer po partizane, ki so se obotavljali to noč priti v Gabrovico, katero so ta dan zaradi njih požgali gestapovci, da so od sedem in dvajsetih hiš ostale le tri cele. In vendar dekleta niso odnehala, partizani so morali priti v gosti. To noč so preostali vaščani ustanovili zadrugo, ki še danes družijo vse vaščane in kljubuje težavam novih dni. Zakaj je mladi Kerentič, ki je zapuščal ženo in hčerko, zapisal v mariborski kasarni »ta trenutek sem mirnejši kot včasih prej«. In je natanko vedel, da bo popoldne ustreljen. Zakaj je mlado deklo zapustila dom in postala v gozdu bolničarka, ki je z nadloveskim naporom, zdaj po metrskem snegu, zdaj do kolen v vodi, ure in ure, noč za nočjo, skozi črno temo prenašala ranjence, da bi jih rešila smrti. Vprašam vas: Zakaj niso invalidi v Altamuri preklinjali vojne in življenja, kakor v prejšnji svetovni vojni, ampak so brez nog, brez rok na vprašanje, česa si žele, odgovarjali »domov bi radi, ker se nismo dali vsega za domovino«.

Vprašam vas: Zakaj in od kod je prevzela naše ljudi taka borbenost po brezupnem zlomu, ko so kratki, njegovi politiki, generali sramotno pobegnili iz zemlje. Odkod so ljudje zajemali vero, ko so iz tujine prihajali po radiu in prazne besede »mi čulimo z vami«. V Kairu, New Yorku, v varnih samotnih gradovih na Angleskem so na gostijah razbijali čaše na zmago, na prestol, kovali intrige in delali kupčije naši divši politiki, ki so nekoč kar goreli od nacionalizma. Fotografija v ameriškem ilustriranem listu kaže mladega kralja v čudni družbi na gostiji veselih gangsterjev, ki so na zunaj in na znotraj močno podobni fašističnim in nacističnim krvnikom.

Vprašam vas: Odkod se je vzela vera, da so ljudje skozi štiri leta zma-

govali bos in goli strašne zime, glad, požiganja, krvoločne morije in nasilja, ki jih še ni doživel svet.

Resnica je zelo preprosta. Zato, ker so se borili za nekaj novega, svetlega, za svobodo, za ljudske in človeške pravice. Borba za te lepote je življenju prav tako element kakor so železo, vodik, kisik i. dr. elementi v prirodi. V elementarnem doživljanju se ljudstvo ne da ukani. Lahko je množice varati z obljubami, z nasiljem, lahko jim je slikati obljubljeno deželo, celo sledile bodo nekaj časa, toda v preizkušnji, ko je treba dati vse, bodo odpovedale. V naši veliki domovinski vojni pa smo doživeli, da so ljudske množice dale več kakor pa smo v sanjah pričakovali. Taka heroična dejanja, taki primeri plemenite požrtvovalnosti, ki jih je dokazalo ljudstvo v osvobodilni borbi, se rode le takrat, kadar se ljudstvo v svojem najglobljem instinktu ne vara.

Kralj je zapustil prestol in zemljo. Tedaj se je pošten človek zavedel, čigava je prestol, čigava oblast. Ljudstvo je oblast prisodilo možem, ki jim je zaupalo. Možem, politikom, ki so z ljudstvom gazili po globokem snegu, prebivali v kraških volčinah, prenašali stradanje, blodili v neskončnih gozdovih, razcapani in napol goli, si od žejne grizli ustnice, ki jim je bilo žezlo brzostrelka, s katero so se borili na življenje in smrt za usodo ljudstva. Politično življenje je dobilo resnično vsebino.

Življenje se sedaj obnavlja v najtežjih prilikah. Nihče tega ne prikriva, nihče ne daje praznih obljub. Pojavljajo se težkote, z njimi kritika in očitki. Vse to je prirodno in zdravo. Toda ljudske množice se zavedajo nečesa. Politikom, ki sedaj vodijo našo usodo, zaupajo, ker so prišli iz ljudstva in so po vseh svojih močeh z ljudstvom. Garancija, da se politično življenje predvojnne dobe ne bo več povrnilo, so vodilni možje, ki jih bo ljudstvo sedaj volilo. Sedaj ne gre za strankarske cilje, za strankarsko mešetarijo, za sebično oblast, ne gre za prevare, kakršne so se dogajale prej, ko so prihajali inženirji, postavljali merilne aparate, ogledovali teren za novo cesto, za železnico, za vodovod. Volivci so bili priče, kako so inženirji z resnimi obrazi zabijali količke in najemali delavce. Ko so bile volivne skrinjice pospravljene, kroglice prešete, so količki še nekaj časa štrleli po pašnikih, potem pa so jih pastirski, ko so videli, da ne gre za res, pokurili. Si je danes mogoče predstavljati, da bodo sedajni politični voditelji jutri napravili politično kupčijo z reakcijo, zatajili načela, programe, ideje in si z nasprotniki razdelili dividende? Saloigre Krekov, Slojadinovičev, Cvetkovičev, Kramarjev, Živkovičev in Mačkov so minile. Politikom, ki jih bodo množice to pot izvolile, gre za vse in poznajo le eno pot, kakor so imeli v borbi proti okupatorjem le eno izbiro: svoboda ali smrt. Tako jih vodi sedaj le ena ideja, priboriti pogoje, da bodo narodi živeli svobodno, da bodo ljudske množice nemoteno gradile svojo oblast, določale svojo usodo, živle človeka dostojno, svobodno življenje.

Program, ideje in politiki so zdaj eno, kar se dogaja le v dobah, ko se za stotletja odločajo usode narodov. Od Vladivostoka do tržaškega meridiana ena sama družina narodov, z enim ciljem: združiti človeštvo v skupnem naporu za čim večjo človekovo in ljudsko svobodo.

Na sivem dvorišču belgijske kasarne so krožili po ozki gazi v snegu kmetje, ki so jih Italijani prignali iz krške doline. Postaren kmet se je z bolno nogo težko pregibal in se opiral na grčevko. Med pogovorom je dvignil palico in počasi povedal: »Zdaj nas bodo vlekli v konfinacijo; hišo so mi požgali, sadna drevesa so mi mule obgrizle. Le eno povem. Če bi eden, potem ko zmagamo in pridemo nazaj, poskušal s staro politiko, ga pobijem s tole palico. Nikoli ne pozabim, kako je šmarski dekan zbral

Maršal Tito - nosilec liste Ljudske fronte za Črno goro

Nosilec okrožne liste in kandidat za volivni okraj Cetinje, ki obsega upravne okraje Cetinje in Danilovgrada, je maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito, njegov namestnik pa Blažo Jovanović, predsednik narodne vlade Črne gore.

Kandidat volivnega okraja Podgorice je Miloš Rašović, minister Narodne skupščine Črne gore, njegov namestnik pa Savo Brković, podpolkovnik Jugoslovanske armade. Kandidat barskega volivnega okraja je Svetozar Vukmanović-Tempo, generalmajor Jugoslovanske armade, njegov namestnik pa Nikola Džanković, major Jugoslovanske armade.

Kandidat za volivni okraj Nikšić je Veljko Zeković, minister za trgovino in

preskrbo narodne vlade Črne gore. Njegov namestnik pa Luka Banković, predsednik Okrajnega narodnega odbora v Nikšiću. Drugi kandidat je Jefko Pavić, minister za pravosodje narodne vlade Črne gore, njegov namestnik pa Todor Mirković, član okrajnega odbora Črne gore.

Kandidata za volivni okraj Boke Kotorske sta Glibor Mandić, generalmajor Jugoslovanske armade, in dr. Božo Vučković, sodnik Vrhovnega sodišča Črne gore.

Nosilec okrožne liste in kandidat za bjelopoljski volivni okraj je Mile Peruničić, sekretar Začasne narodne skupščine Jugoslavije. Njegov namestnik pa

Rade Obrenović, predsednik Okrajnega narodnega odbora v Bjelem polju.

Kandidat volivnega okraja Plevlje je Velimir Jakić, polkovnik Jugoslovanske armade, namestnik pa Spasoje Sarac, delavec; drugi kandidat pa je Pero Krstajić, sodnik Vrhovnega sodišča Črne gore, namestnik pa Jevrem Tanjević.

Kandidat za volivni okraj Berane je Panto Mališić, poslanec Začasne narodne skupščine, namestnik pa Vuko Tušić, član Izvršnega odbora Ljudske fronte v Črni gori.

Kandidat za volivni okraj Andrijevića je Mirko Krđžić, polkovnik Jugoslovanske armade, namestnik pa Jovica Bulatović, predsednik okrajnega narodnega odbora v Kolačinu.

Marenberg čestita maršalu Titu

Ob vesti, da je Sovjetska zveza odlikovala maršala Tita z »Redom Zmaga« in nova poljska republika z »Križem Gruenwalda« I. stopnje, je marenberško ljudstvo poslalo maršalu Titu to čestitko:

»Vzradoščeni ob vesti, da je Predsedstvo Vrhovnega Sovjeta ZSSR podelilo

Vam odlikovanje »Reda Zmaga« in se je temu pridružil Predsedništvo poljskega Narodnega sveta s podelitvijo najvišjega odlikovanja nove poljske republike »Križem Gruenwalda« I. stopnje, Vam prebivalstvo Marenberga in okolice iskreno čestita z zavestjo, da jih nihče ne nosi s tako pravico kot Vi.«

Egiptčanski časnikar o Jugoslaviji

V Sarajevu je prispel egiptčanski časnikar in diplomatski sodelavec egiptčanskega časopisa »Al Midin« Rantis Nasif, ki se je že pred vojno, a zlasti tekom vojne živo zanimal za našo državo ter za borbo naših narodov. V svojem časopisu, ki je eden največjih na Srednjem vzhodu, je Rantis Nasif za časa vojne napisal več člankov o Jugoslaviji in o osvobodilni borbi naših narodov.

Ko je prišel v Sarajevu je izjavil: »Ko sem prišel v Jugoslavijo, so največji vtis napravile name ruševine. Ko sem potoval z letalom iz Italije do Beograda, sem videl na stotine kilometrih porušena mesta, vasi in hiše v Dalmaciji, Bosni

in samem Beogradu. Egiptčanski narod je z velikim zanimanjem in simpatijami spremljal junaško borbo jugoslovanskih narodov za svobodo in demokracijo v dobi okupacije. Mi Egiptčani, ki vemo, kaj pomeni ta svoboda in demokracija, bomo vedno simpatizirali z bojem vsakega naroda, katerega cilj je ustvaritev teh pogojev. V času kratkega bivanja v Jugoslaviji sem z občudovanjem opazil pristno prijateljstvo Jugoslovancev vseh slojev. Često sem srečal Jugoslovane, ki so se na vso moč trudili, kako bi pomagali tujcu, da bi se čim bolj počutil v njih sredini. Občudujem polet, s katerim delajo vsi, da bi ponovno dvignili to, kar je porušeno.«

Lista kandidatov in namestnikov Ljudske fronte Črne gore za Dom narodov

Nosilec federalne liste je Milovan Djilas, njegov namestnik pa Joksims Radović. Po pooblastilu Izvršnega odbora je volivni odbor Ljudske fronte Črne gore sestavljal federalno listo Fronte za Dom narodov. Kandidati na listi so:

generalni poročnik Milovan Djilas, minister za Črno goro v zvezni vladi DFJ; generalni poročnik Peška Dapčević, komandant IV. armade; Marko Vujačić, podpredsednik Začasne narodne skupščine; generalni poročnik Savo Orović, komandant Vojne akademije; Jovan Cetković, minister za poljedelstvo Črne gore; Mitar Bakić, generalni sekretar ministrskega sveta DFJ; Krsto Popivoda, študent, Dušan Ivović, učitelj, član Izvršnega odbora Ljudske fronte Črne gore; Andrija Mugoša, delavec, prvi podpredsednik Narodne skupščine Črne gore; Mihael Grbić, pomočnik ministra zvezne vlade; Peter Komnenić, podpredsednik narodne vlade Črne gore; Puniša Perović, minister prosvete narodne vlade Črne gore, Radovan Zogović, knji-

ževnik; Gojko Garčević, finančni minister narodne vlade Črne gore; Živko Žižić, javni tožilec Črne gore; dr. Obren Blagojević, pomočnik finančnega ministra zvezne vlade; Niko Pavić, sekretar Narodne skupščine Črne gore; Miloje Dobrašinić, član predsedništva Narodne skupščine Črne gore; Ilija Bulatović, delavec, član Izvršnega odbora Ljudske fronte Črne gore; Mato Petrović, delavec, generalni sekretar federalnega električnega podjetja; Džeko Hodžić, študent; Marinko Golubović, kapetan Jugoslovanske armade; Radonja Golubović, minister za notranje zadeve narodne vlade Črne gore; Vuko Radović, sekretar okrajnega narodnega odbora, in Božo Milrović, kmet, predsednik narodnega odbora.

Namestniki so: polkovnik Joksims Radović, drugi podpredsednik Narodne skupščine Črne gore; Mihajlo Vučković, minister za socialno politiko in narodno zdravje narodne vlade Črne gore; Ilija Martinović, delavec, član okrajnega narodnega odbora; Salih Radonjić, major Jugoslovanske armade; Vlado Božović, predsednik federalnega odbora sindika-

može in jim razlagal politiko. Onim, je dejal, storite kar morete slabega. Enemu izmed možakov se je vzbudila vest in je rekel dekanu, da naš lašč škodovati ne gre, da bi bil to greh. Šmarski dekan pa ga je potolažil, ne boj se, stari, zato smo mi tu. Hotel je reči, fajmošter in kaplani bodo vzeli greh nase, da boste škodovali onim, kjer boste mogli.«

Kmet iz krške doline takrat še ni vedel, kako bridko resnico je povedal in do kakšnih grozot se je v domovinski vojni stopnjevala ta politika.

Pri teh volitvah bo ljudstvo, ki misli prav tako kakor kmet iz krške doline, za vselej obratunalo s tistimi, ki so vzeli greh nase, da so domobranci z molitvico in s posebnimi ščipalkami iztikali slovenskemu partizanu pred smrtjo oči.

Vprašam vas: Ali vedo ljudske množice, zakaj bodo pri teh volitvah vzele oblast nase? Odgovorili boste: Vedo. Da izbrisejo grenko sramoto tistih, ki prodajajo in izdajajo narod in njegovo borbo v trenutku, ko gre za naše svete meje.

Generalni poročnik Petar Drapšin na konferenci Ljudske fronte v Srbobranu

V Srbobranu se je vršila konferenca Ljudske fronte, kateri je prisostvoval generalni poročnik Petar Drapšin. V svojem govoru se je dotaknil zgodovine narodno-osvobodilne vojne in poudaril veliki značaj in vlogo Ljudske fronte v tej dobi. Zatem je dejal: »Danes, ko naši državni pred vso svetovno javnostjo dokazujejo pravice Jugoslavije na Trst in na ostale obmejne kraje, dela Peter Karadžević skupno z vsemi največjimi sovražniki naših narodov, povezan z reakcijo pri nas in v inozemstvu, z vsemi silami na tem, da Jugoslavija teh krajev ne bi dobila.«

Konferenco je zaključil ljudski sodnik Ivan Ivanović z besedami:

»Ljudstvo tega kraja je ponosno na generalnega poročnika Drapšina in bo storilo vse, da bo tudi on ponosen na ljudstvo, kajti danes bomo skupno nadaljevali borbo za delovno ljudstvo in za srečo ter boljše bodočnost vseh narodov Jugoslavije.«

Dr. Vladimir Bakarić kandidat za narodnega poslanca v podokrajju Ogulin-Vrbovsko

Izvršni odbor Ljudske fronte Hrvatske je sprejel listo kandidatov za Zvezno skupščino iz okrožja Gorski Kotar. V podokrajju Ogulin-Vrbovsko je predlagan za kandidata predsednik narodne vlade Hrvatske, dr. Vladimir Bakarić.

to; Dušan Asanović, sekretar okrajnega narodnega odbora; Nikola Popović, major Jugoslovanske armade; Ahmo Bajrović, pomočnik javnega tožileca; Lidija Jovanović, sekretar glavnega odbora AFZ Črne gore; Jovo Samardžić, sekretar okrajnega narodnega odbora; Dobriša Ojanić, kmetica, članica glavnega odbora AFZ Črne gore; Boško Džurić-ković, podpolkovnik Jugoslovanske armade; Stana Tomašević, članica centralnega odbora USAOJ-a; Blažo Jovović, član okrajnega narodnega odbora; Pavić Radović, okrožni javni tožilec; Vlada Mirković, sekretar okrajnega narodnega odbora; Radomir Komatina, predsednik glavnega odbora USAOJ-a Črne gore; Muhamed Musić, študent; Junuz Medžedović, kapetan Jugoslovanske armade; Djordje Vukasović, štud.; Mojlović Mujko, kmet; Vojo Džerković, major Jugoslovanske armade; Miljan Tomičić, kmet, predsednik okrajnega narodnega odbora; Milovan Čulatić, kmet, in Hasan Slaković, sekretar okrajnega odbora Ljudske fronte.

Ko še ni bilo prevoznih sredstev, so prenašali naši borci svoje ranjene tovariše na ramah po več dni daleč v gozdove, kjer so bile partizanske bolnice.

Priprave za volitve 11. novembra

Govor Moše Pijade na zborovanju I. volivnega okraja v Beogradu

V dvorani Kolarčeve univerze se je vršilo 30. septembra veliko predvolilno zborovanje prebivalcev prvega volivnega okraja Beograda. Na zborovanju je govoril podpredsednik Začasne narodne skupščine Moša Pijade, ki je v svojem govoru med ostalim dejal:

Obračam se na vas, zavedni državljani in resnični demokrati, kot na Srbe, ker Srbija in Beograd igrata v tej volivni borbi važno vlogo, kot sta je igrala v teku štiriletna borbe. Srbija je bila na eni strani zibelka današnje jugoslovanske armade. V Srbiji je tovariš Tito 1941. leta ustanovil Vrhovni štab. V Srbiji so vznikli prvi narodno osvobodilni odbori in v njej smo tudi najprej začeli borbo proti izdajalecem in domači reakciji. Na drugi strani pa je Srbija v času okupacije največ pretrpela, po zaslugi domačih izdajalcev so jo pretvorili v satele. Bilo je mnogo izdajalcev, od kralja pa do poslednjega žandara, ki so hoteli iz Srbije ustvariti trdnjavo šovinizma in reakcije. Srbija je dala mnogo žrtve, dala je mnogo svojih sinov, ki so po vseh krajih Jugoslavije nosili idejo bratstva in ljudske demokracije, idejo neusmiljene borbe proti fašizmu in reakciji. Po drugi strani pa je Srbija dajala razbojniške tolpe, generale in oficirje, ki so ves čas služili okupatorju in se borili proti lastnemu ljudstvu in kateri pričakujejo danes pomoči iz tujine. Na teh volitvah moramo pokazati, kje je danes Srbija, kaj hoče in katero pot si je izbrala. Ali je Srbija za resnično ljudsko demokracijo, za napredek, za bratstvo, za bodočnost, ali za opozitijo, za ropanje, za izgubo neodvisnosti in za sramotno preteklost. Bori, ki so morali 1941. leta zapustiti Srbijo, niso izgubili vere v srbsko ljudstvo. To vero imam danes tudi jaz. Prepričan sem, da niti Srbija niti Beograd ne bosta zanikala svoje velike osvobodilne preteklosti. Imeli

smo mnogo izdajalcev, ali ljudstvo se v tej izdaji ni udeleževalo. Izdaja je omejena le na vrhnje plasti nekdanjih državnikov in generalov.

Poznam vse težkoče vašega vsakodnevne življenja in zato vam ni treba govoriti o političnih frazah, o pridobljeni svobodi itd. Svoboda pomeni za nas blagostanje ljudstva, blagostanje širokih ljudskih množic. Kljub vsem težavam lahko danes rečemo tudi mi, da smo dosegli takšne uspehe pri obnovi, ki vzbujajo občudovanje in ki nimajo primere v drugih poprej okupiranih državah. Vsak tujec, ki pride v kateri koli kraj, lahko vidi, kolikšna je samoiniciativa in požrtvovalnost naših narodov pri obnovi dežele. Premagali bomo vse težave prej kot kdor koli. Danes, ko gre za volitve, se bavimo v prvi vrsti s političnimi vprašanji. Gre za pridobitve narodno osvobodilne borbe, za bodočnost, za obstoj in neodvisnost narodov Jugoslavije. Danes se vrši poslednja bitka z ostanki fašizma in reakcije v naši deželi. Gre za to ali bo zmagal narod ali reakcija.

Ne smemo se varati, reakcija je premagana, razbita, ali ni popolnoma uničena. Reakcija pomeni danes izdajstvo, prodajo nacionalnih interesov in neodvisnosti naše dežele. Volitve nas bodo ostro ločile, ali za svobodo in neodvisnost Jugoslavije, ali za suženjstvo in interese mednarodne reakcije. Danes ni sredine in je ne more biti. Kdor ne glasuje za ljudsko fronto, ta bo glasoval proti ljudstvu in neodvisnosti Jugoslavije, ta bo glasoval za zločince in klavce, ta bo glasoval za četniške in fašistične uniforme, za največji izdajo, ki jo je srbski narod kdaj koli doživel. Čas je, da izjavimo pred vsem svetom, da je Draža Mihajlovič največji izdajalec, kar jih je kdaj koli rodila srbska zemlja. Peter Karadjordjevič

vič in emigrantska vlada pa so bili tvorci te politike izdaje. Draža je bil njihov orodje.

Zatem je Moša Pijade iznesel vrsto dokumentov izdajalske politike kralja Petra in emigrantskih vlad: »V teku četrtne ofenzive je nekoga dne radio London prinesel poročilo: — Odobravamo sporazum s 33 — To je bilo sporočilo emigrantske vlade Draži Mihajloviču. Kmalu nato smo zaplenili dokumente, s pomočjo katerih smo spoznali, da pomeni šifra 11 Nemce, 22 Italijane, 33 ustaše, 44 domobrance in 55 muslimansko milico. Postalo nam je jasno, da je sam predsednik jugoslovanske vlade odobril Mihajlovičev sporazum z ustaši, istočasno pa so klevetali narodno-osvobodilno vojsko.

Draža Mihajlovič se je boril proti komunizmu, toda mi vsi vemo, da so se borili proti komunizmu, in še kako borili, Hitler, Mussolini, Pavelić, Nedić in Ljotić. Mi vemo, da je borec proti komunizmu tudi Peter Karadjordjevič s svojimi emigrantskimi vladami. Štiri leta so napačili vse sile, da bi našo borbo proti okupatorju, borbo za osvoboditve domovine spreminili v državljansko vojno. Hoteli so nas prisiliti, da damo naši borbi značaj boja med kapitalizmom in komunizmom. Toda mi nismo krenili s prave poti, vodili smo borbo za nacionalno osvoboditev, za bratstvo in enotnost naših narodov.

Po podatkih, ki so bili objavljeni za Srbijo, ima Srbija danes 2.318.000 volivcev, to je 66% vseh državljanov. Nihče ni mislil, da bo imela Srbija toliko volivcev, saj je izgubilo pravico glasovanja samo 2,9%. Naša dolžnost je, da delamo za to, da bo šel vsak državljan na volično, to je naloga vsakega poštenega državljanja, ki demokratično misli in čuti. Prepričan sem, da bo prvi volivni okraj Beograda v ogromni večini glasoval za listo Ljudske fronte, katere nosilec je tovariš Tito. S tem je tov. Moša Pijade zaključil svoj govor.

Sreten Zujović v II. rajonu mesta Beograda

30. septembra so se vršile konference Ljudske fronte v II. in VII. rajonu mesta Beograda. Na konferenci VII. rajona je prisostvoval in govoril minister za trgovino in preskrbo Srbije Melentije Popović.

Na konferenci drugega rajona pa je govoril minister za finance Zvezne vlade Streten Zujović, kandidat za ta rajon.

Sreten Zujović je med drugim dejal: Gre za velike stvari; ne gre zato, da mi v predvolivni kampanji z lepimi besedami dobimo kak glas več ali manj. Gre za to, da ljudstvo svobodno izreče svojo voljo in željo, da dokončno pridemo preko vprašanj, ki so več ali manj danes nevažna, ker je ljudstvo ta vprašanja že v teku vojne rešilo in da dokončno izgradimo našo državo, z določeno ureditvijo, z določeno obliko vladavine in da z določeno državno upravo gremo naprej k lepši bodočnosti.

Nedvomno smo mi doslej že mnogo ustvarili; ne samo temelje, ampak tudi orodje, s katerim lahko dalje vodimo našo državo. Izvedli smo že mnogo velikih in bitnih državnih načrtov. Izvedli smo jih pa samo zato, ker smo se že v teku vojne naučili mnogih načinov dela in oblik organizacije. Sprejeli smo vrsto zakonskih reform, ki stvarno spreminjajo življenje na demokratičnih načelih. Ustvarili smo orodja, s katerimi lahko delamo in ustvarjamo.

Zasnivali smo naše življenje, našo ureditev ravno na enotnosti, ravno na bratstvu in enakopravnosti naših narodov, ravno na ljudski oblasti, ravno na državi, novi po njeni vsebini, po vsebini njene oblasti in po širini njene osnove, t. j. po sodelovanju ljudstva v sami oblasti. To so osnovne demokratske poteze neke oblasti. Državo smo šele ustvarili, oblast smo šele osvojili, in s to državo in s to oblastjo bomo pokazali, kaj znamo.

Ko je govoril o ljudski oblasti, je Streten Zujović tudi dejal: »Ko govorim o oblasti, mislim, da s pravico trdim, da so narodi Jugoslavije vsi v celoti za to današnje ljudske oblasti.«

»Kdor govori o tem, da naša oblast ni dobra, da naša oblast dela samovoljno, kot pravi gospod Grol, naj ve, da so to napake, ki nastajajo zaradi neznanja, v delu za razvoj in utrditve naše oblasti. Te napake ne obtožujejo naše oblasti same, njene vsebine. Kadar govorimo o tem, da ta oblast ni dobra, tedaj se moramo vprašati: Kakšno oblast žele oni, ki trdijo, da te oblasti nočejo. Razen te oblasti ne vidim nobene druge, kot samo staro oblast. Zato pomeni govorjenje: Jaz sem ali nisem za to oblast, biti za našo ljudsko oblast, ali pa za staro oblast.«

Z volitvami bomo rešili to začetno ali pa tudi končno fazo organizacije naše države. Z volitvami bomo rešili vprašanje našega osnovnega zakona — ustave.

Ko je minister Zujović okarakteriziral opozicijo, je med drugim tudi dejal: Nikdar v bivši Jugoslaviji niso imeli državljani takih pravic, kot jih imajo sedaj. Te pravice jim zagotavlja zakon in te pravice lahko vsakdo zahteva in se za njih bori. Ni je sile, ki bi jim lahko okrnila te pravice, ker te zakone je postavilo ljudstvo samo in te pravice zato lahko vedno uživa.

Kar se tiče tega, kaj kdo misli o naši državi, o ljudski oblasti in o vseh posebnih vprašanjih, mislim, da je treba vedno priložnost temu, kaj ljudstvo govori in misli. Mnogi se danes love za vprašanje kmetov v Srbiji. Resnično, to vprašanje je dovolj resno. Resno prav zaradi tega, ker tako

imeňovana opozicija računala na zastalost kmeta, na njegovo navezanost na košček zemlje, na človeka, ki v svojem delu nima časa, da bi se izobrazil in računala na to, da danes v povojnih razmerah še nimamo dovolj onih produktov, ki so potrebni kmetu za ono, kar pridelava.

Kmet pravi, da nima soli niti za sebe, niti za živino. Kmet pravi, da nima opank, in v resnici jih nima. Potrebni so ogromni napori, da bomo lahko dali kmetu vse ono, kar potre-

Monarhija je bila vedno izvor sporov in razdora, sramote in izdaje za naše narode

Na Cetinju se je vršilo veliko predvolilno zborovanje, na katerem se je zbralo preko 5.000 ljudi. Miting je otvoril predsednik Ljudske fronte mesta Cetinja.

Potem je govoril predsednik narodne vlade Črne gore, Blažo Jovanović, ki je med drugim dejal:

»Danes ni svobode za ubijalce, za razbijalce narodne enotnosti, za one, ki so skupaj s fašisti zažigali naše vasi. Za njih ni danes niti svobode niti demokracije. Oni so prelivali kri svojega naroda, medtem ko se je narod boril na življenje in smrt proti sovražniku. Sedaj, ko je ljudstvo vzelo svojo usodo v lastne

Predvolivni miting I. tankovske brigade na Vrhniki

Na Vrhniki je imela I. tankovska brigada svoj prvi predvolivni miting. Bataljoni so prikoračili s petjem partizanskih pesmi pred štab brigade. Pridružili so se domačini in skupaj manifestirali za Ljudsko fronto, za maršala Tita kot nosilca liste Ljudske fronte in za bratstvo in edinstvo jugoslovanskih narodov. Pred pričetkom mitinga so vsiljki zaplesali »kozaraško kolo«. Medtem pa so se na balkonu zbrali predstavniki vojaških in civilnih oblasti. Miting je otvoril in pozdravil prisotne major Bumber Josip, komandant brigade. Komisar brigade, major Gavro Vujošević je imel daljši govor o Ljudski fronti in Jugoslaviji. Ko je končal s stavkom: »Naše

Predvolivna konferenca v Skoplju

V Skoplju se je vršila velika konferenca Ljudske fronte za deseti, enajsti in dvanaesti blok prvega rajona. Po otvoritvi konference je propagandna ekipa zapela nekoliko narodnih pesmi, nakar so vrtili film o prihodu 48. udarne divizije v Skoplje.

O pomenu bližnjih volitev je govoril Jovan Džukovski. Po referatu se je razvila živahna diskusija. S konference so poslali pozdravno brzojavko predsedniku narodne vlade Makodonje, Lazaru Kuliševskemu.

Predvolivna aktivnost žena v zagrebškem okrožju

V zagrebškem okrožju so se organizacije AFZ vesno posvetile pripravam za volitve. Zelo aktivne so se pokazale tudi starejše žene.

Marija Pavunc iz vasi Mihanović, v okraju Klanjec, je rekla svojim vnucom: »Ker ne morem hoditi, me boste na volitve peljali, tako da bom lahko izkoristila pravico, ki sem jo dobila na stara leta.« — Ana Bukovac, 63-letna žena iz vasi Dubrovčani, je rekla na množičnem sestanku žena v svoji vasi: »Dan voliv-

buje. Tudi stara Jugoslavija ni nikdar dala tistega, kar je potrebovala, a danes šele ustvarjamo, in prav kmet je poklican, da ustvarja tisto, kar potrebuje, in da razume, da zavisi od njega ali bo to ustvaril ali ne. Pravijo, da bo šel kmet bos na volitve. Šel bo bos, toda treba mu je tudi reči: »Pojdi, tovariš, bos na volitve, toda razmisli predno spustiš kroglico, kam jo boš spustil. Razmisli, ali hočeš ti, tak kot si, ustvariti ono, kar je potrebno za življenje, ali pa hočeš dati oblast onim, ki ti življenja nikdar ne bodo omogočili.«

roke, ima po vseh zakonih pravico, da zločinec ne da svobode. Te volitve, je nadaljeval Blažo Jovanović, niso niti malo slične volitvam v stari Jugoslaviji. Te volitve bodo v resnici velik praznik zmage naših narodov nad domačo in tujo reakcijo.

Ob koncu svojega govora je Blažo Jovanović dejal: »Naše ljudstvo hoče republiko, ker ne more biti federacije, ker ne more biti bratstva in enotnosti naših narodov, če bi na želu naše države stali kralji. Naše ljudstvo je preveč pretrpelo, da bi šele želelo monarhijo, ki je bila vedno izvor sporov in razdora, izvor sramote in izdaje za naše narode.«

Predvolivni miting I. tankovske brigade na Vrhniki

ljudstvo se zaveda parole: Nočemo povratka v staro! in bo zato glasovalo za pravo ljudsko demokracijo, izraženo v Ljudski fronti, so zbrani potrdili njegove besede z navdušenim vzklikanjem. Drugi govornik je bil tovariš Veljko Cerina, ki je govoril o enotnosti med narodom in vojsko. Ta enotnost je bila skovana v boju in bo ohranjena tudi takrat, ko bomo oddajali svoje glasove za pridobitve, za katere smo se borili in za katere so padeli naši najboljši bratje. Nastopili so še zastopniki OF, AFZ in mladine. Po mitingu se je vojska vrstila v sprevod, katerega se je pridružilo tudi civilno prebivalstvo in skupaj so z manifestiranjem potrdili vse misli, izražene na mitingu.

tev je praznik, kakršnega me žene še nikdar nismo doživela.« Žene se na svojih sestankih spoznavajo s programom Ljudske fronte in zakonih, ki jih je sprejela Začasna narodna skupščina. Vse, kar delajo, delajo zato, da prispevajo k uresničitvi nalog, ki si jih je zastavila Ljudska fronta.

Uvedba novih uradnih ur v ministrstvih in okrajnih NO

Na podlagi sklepa Narodne vlade Slovenije se uvede v vseh ministrstvih, okrajnih in okrajnih odborih ter v vseh njihovih podrejenih institucijah in komisijah od 4. oktobra t. l. dalje nedeljeni delovni čas od 8. do 14. ure.

Ker pa mora biti v uradih kljub nedeljenemu delovnemu času opravljeno vse delo, je vsak uslužbenec dolžan na poziv svojega predstavnika vrniti se v uradnih urah. Nedeljavne uradne ure se uvedejo poleg štednje elektrike in kurjave predvsem zato, da se d vsem uslužbenec možnost posvetiti več časa za udejstvovanje v strokovnem, kulturnem in političnem življenju.

Ljubljana, dne 2. oktobra 1945. Iz pisarne predsedstva Narodne vlade Slovenije.

Podpisniki federalne liste za Slovenijo

Okraj Ljubljana - okolica:

Zužek Franc, mizar, Ustje 33; Kunster Ela, učiteljica, Litija; Verbič Jos., posestnik, Vrhnika; Kliš Marjan, kmet, Sred. Gameljne; Podbevšek Stefanija, učiteljica, Ljubljana; Škulj Rud., kmet, Vrh; Golob Janez, delavec, Golo; Sinkovec Ferdinand, avtomobanik, Vrhnika; Comino Ivan, opekarinar, Draga; Sevnik Ivan, tovarnar, Tacen.

Okraj Grosuplje:

Dr. Podkoritnik Franc, zdravnik, Grosuplje; Avsec Venčeslav, trgovec, St. Vid; Novak Jože, strojni ključavničar, Grosuplje; Perovšek Franca, posestnica, Smarje; Rajec Anton, trgovec, Ivančna gorica; Jaklič Franc, posestnik, Stari trg; Segal Leopold, trgovec, Vel. Lašče; Rigler Janez, kmet, Praproče; Stef Ivan, posestnik in gostilničar, Podgorica; Križan Franc, župnik, Ambrus.

Okraj Notranjsko:

Otoničar Janez, kmet, Cerkljica; Remžar Ivan, kmet in gostilničar, Zirovnica; Znidarič Jože, kmet, Fara; Urban Ludvik, kmet, Bežuljak; Pirč Josip, lesni trgovec, Rakek; Jerala Jože, učitelj, Rakek; Jerman Remidij, uradnik, Dol. Logatec; Zigmund Janez, kmet, Vrhnika; Segal Andrej, mehanik, Cerkljica; Jeletič Ela, uradnica, Lož.

Okraj Jesenice:

Rozman Franc, tov. delavec, Jesenice; Bizjak Janez, tov. delavec, Koroška Bela; Čufar Dori, trgovec, Jesenice; Črnolodar Franc, žel. upok., Hrušica; inž. Kotnik Viktor, ravn. KID, Jesenice; Pirč Vinko, tovarnar, Lipnica pri Podnartu; dr. Jože Degleria, zdravnik, Bled - grad; Zerovec Alojzij, posestnik, Radovljica; Pretnar Matevž, zidar, Radovljica; Golmajer Janez, kmet, Radovljica.

Okraj Kamnik:

Kocjančič Franc, industrijalec, Vir pri Domžalah; Bešter Mara, gospodinja, Kamnik; Blejček Anton, tov. delavec, Mengeš; Blatnik Franc, trgovec, Lukovica; Jemec Janez, kmet, Trzin; Kremžar Maks, zdravnik, Domžale; Repinc Ivan, študent, Kamnik; Mejač Franca, kmet, Komenda; Mavko Friderik, kuhar, Domžale; Zabnikar Metod, trgovec, Kamnik - Radomlje.

Okraj Škofja Loka:

Dr. Božidar Fajdiga, zdravnik, Kranj; Stegnar Andrej, delavec, Trzin; Kuhar Ignac, gostilničar in mesar, Duplej; Zapolnik Anton, kmečki sin, Gozd pri Trzinu; Hafner Ana, delavka, Stražišče pri Kranju; Črnalec Franc, kmet, Naklo; Grum Janez, učitelj, Škofja Loka; Jelenc Karel, kmet, Dražgoše; Končan Mara, delavka, Varnišče; dr. Gregorič Milan, zdravnik, Dolenja vas.

Okraj Maribor - mesto:

Mravljak Ivan, delegat drž. gimnazije, Maribor, Majstrova 14; Stupan Bogomir, profesor, Maribor, Razlagova 7, III.; Glinšek Danica, profesor, Maribor, Turnarjeva ul. 33; Segula Josip, učitelj glasbe, Maribor, Majstrova 15; Lovše Ivan, profesor, Maribor, Vrazova 9, III.; Onič Fr., profesor, Maribor, Korošičeva 2, I.; Stražar Konrad, profesor, Maribor, Smetanova 43, I.; Pipan Boris, gradbeni inženjer, Maribor, Gregoričeva 10; Ostrovskec Josip, prof. glasbe, Maribor, Majstrova 11; Robinskec Anton, trgovec, Maribor, Slovenska 34; Kunst Vaelav, upravnik pošte, Maribor, Trg Svobode 6; Veseliga Jože, knjigovoz, Maribor, Strossmajerjeva 3; Ivanuša Martina, gospodinja, Maribor, Meljska 34; dr. Radeš Franjo, zdravnik, Maribor, Majstrova 15; Strmšek Slavko, učitelj, Maribor, Tomšičeva 17; dr. Škapin Karel, advokat, Maribor, Trubarjeva ulica 11; Longor Mirko, nam. Borze dela, Maribor, Majstrova 13; Hlupič Franjo, učitelj, Maribor, Vrhanska 5; Rode Alenka, dijakinja, Maribor, Smetanova 34; Sme Marija, delavka, Maribor, Smetanova 32.

Okraj Maribor - levi breg:

Lakozec Srečko, Kozaki 114; Divjak Slavko, Podvinogradi 4; Breg Lojze, št. III.; Anderlic Franca, Svedina; Brus Franc, Svedina 17; Trojner Franca, Sv. Jakob v Sl. Gorici; Mohorok Stefan, Maribor, Aleksandrova 34; Globančnik Jože, Podvinogradi 4; Purgaj Mimica, Varda 3; Brumen Vida, Maribor, Slovenska 34; Moškon Martina, uradnica, Kamnica št. 150; Kolarič Marija, Vukovski dol 1; Nikl Janez, mesar, Sladki vrh 19; Trojner Slavko, uradnik, Drankovec 1; Ul Leopold, sofer, Jelenje 51.

Okraj Maribor - desni breg:

Sere Pavel, ekonom, Bezen 9; Tušek Bogdan, učitelj, Dobrovec 14; Kosi Vida, študentka, Slovica 29; Bregant Angela, učiteljica, Ruše 112; Igere Franca, tesar, Lobnica 24; Rečnik Janko, autotaksi, Sp. Hoče 131; Bera Pavel, tov. delavec, Zg. Bistrica 85; Kac Franca, trg. pomočnik, Slov. Bistrica 4; Ingolič Jožef, študent, Sp. Poljskava 29; Novinšek Jožef, dijak, Sl. Bistrica 70; Kac Franca, trgovec, Zg. Bistrica 67; Metlika Anton, učitelj Slov. Bistrica 107; Bačić Bogomir, gimn. ravnatelj, Slov. Bistrica 184; inž. Teržan Josip, Sp. Ruše 216; Jelenc Peter, trgovec, Pekre 17; Petolar Otmar, trgovec, Rače 44.

Okraj Murska Sobota:

Siflar Ivan, študent, Petanjci 17; Granfol Koloman, poljedelec, Murski Krnci; Ciglit Irma, gospodinja, Rankovi 25; Ravbar Miroslav, profesor, Murska Sobota, Prešernova ul. 8; Novak Franca, arbitekt, Mur. Sobota, Cankarjeva 13; Zrnjanski Rudolf, krojač, M. Sobota, Mojstrska ul. 11; Koocmur Mara, uradnica, M. Sobota, tajnica MNOO M. Sobota; Jug Karel, klepar, M. Sobota, predsednik MNO M. Sobota; Grab Franca, mali kmet, Gorica; Miklin Rozinka, gosp. pomočnica, Mur. Sobota; Smodič Ludvik, kmet, Gor. Petrovec; Vogrinčič Franca, kmet, Tropovci; Koloča Aleksander, kmet, Prosenjakovi 10; Celic Irma, šivilja, M. Sobota; Bergles Bela, kmet, Salamenec; Cimperman Emilija, gospodinja, M. Sobota, partizanska mati.

Okraj Ljutomer:

Spindler Franc, kmet, Radoslavi 20; Kozar Franjo, šol. upravitelj, Veržej 22; Sabjan Stefan, polj. delavec, Godemarci; Sodoc Ferdinand, kmet, Pročetini 11; Novak Terezija, posestn. hči, Radomerje št. 22; Petovar Lovro, posestnik, Ivanjkovič 22; Zabavnik Ljubica, delavka, Jastrebec 7; Munda Franca, kmet, Vodrač 31; Senčar Zožija, gospodinja, Ljutomer, Aleksandrova c. 16; Korošek Stanko, vinar, Grosčova 5; dr. Kaukler Ivan, zdravnik, Ljutomer, Aleksandrova c. 5; Štopar Slavko, učitelj, Ljutomer, Streliška ul. 8; Zavašnik Franciška, gospodinja, Ljutomer, Aleksandrova c. 5; Šušelj Andrej, notar, Ljutomer, Trstenjakova 4; Šumak Mirko, trgovec, Ljutomer, Aleksandrova 14.

Okraj Dolnja Lendava:

Brule Kristina, nameščenka, Lendava; Feher Edvard, tapetnik, Dolnja Lendava; Pausič Josip, gozdar, Dol. Lendava; Vuk Franc, poljedelec, Kot; Klepec Karel, trgovec, Črenčevci; Radikon Izidor, poljedelec, Dolga vas; Balazič Matija, poljedelec, Mostje; Benkovič Rudolf, poljedelec; Bogojina; Zadavec Ivan, poljedelec, Turušče; Čeh Ignac, krojač, Nedelice; Prsa Ivan, poljedelec, Male Polane 76; Zorčič Rozika, gosp. pomočnica, Dolnja Lendava; Nemeč Ivan, poljedelec, Dolnja Lendava; Kosi Josip, poljedelec, Centibi 74.

Okraj Ptuj:

Ingolič Anton, profesor, Zg. Breg 35; Čeh Trezinka, šivilja, Ptuj, Prešernova 26; Salamun Franjo, advokat, Ptuj, Lackova ul. 41; dr. Vrečko Vladimir, zdravnik, Ptuj, Slomškova 13; Mursce Maks, ekonom, Ptuj, Vseh svetnikov ulica 2; Strafela Iv., Ptuj, Lackova 1; Simonič Franca, agronom, Markovci 53; Simonič Vinka, učiteljica, Sv. Marko, Markovci; Segula Janko, sodnik, Ptuj, Rogozniška cesta 12; Lacko Milica, Nova vas, Ptuj; Kveder Drago, upok., ravn. mešč. šole, Ptuj, Ljutomerska 22; Gol Anton, vinar, Gradišče 154; Majcenovič Marija, delavka, Dolane, Sv. Barbara; Zupančič Drago, učitelj, Ptuj, Ljutomerska 2; Klanjšek Olga, kmečka hči, Apače 68; Nemeč Verena, pisarniška moč, Ptuj, Lackova 8; Mar Drago, mehanik, Ptuj, Rogozniška cesta 20.

Okraj Prevalje:

Oprešnik Marija, gospodinja, Zerjav št. 9; Kolar Mirko, rudar, Zerjav 7; Damiel Miha, rudar, Zerjav 88; Juh Luka, delavec, Guštanj 111; Deberšek Mirko, inž. elektrotehnik, Prevalje; Fišer Franca, vrtnar, Ravne 1, Guštanj; Aberšek Karel, kmet, Dobja vas 22; Zagar Marija, delavka, Crna 106; Arko Andrej, uradnik komercialne stroke, Prevalje; Sipek Matevž, študent, Prevalje; Mohorčič Franca, inž. Guštanj; dr. Remškar Marija, zdravnica, Crna 17; Hergouth Josip, ravnatelj mešč. šole, Mežica 48; dr. Sušnik Franc, profesor, Prevalje 95.

Okraj Gornja Radgona:

Hrastelj Jožef, trgovec, Radgona 33; Sever Vinko, želar, Zice 41; dr. Klinc Erik, zdravnik, Radenci 33; Nemeč Matija, duhovnik, Kapela 1; Korošak Anton, učitelj, Videm 2; Ščap Franjo, kočar, Grabce 5; Plešovnik Mirko, javni nameščenec, Radgona; Grosičar Ciril, uradnik, Slatina Radenci; dr. Farkaš Franc, sodnik, Gornja Radgona; Kovačec Milan, javni nameščenec, Gornja Radgona; Borovič Marija, delavka, Črešnjevič 37; Stranjšak Matilda, trgovka, Janžev vrh; Zorko Vinko, trgovec, Sv. Benedikt; Polavec Marija, kmetica, Sv. Benedikt.

Okraj Celje - okolica:

Pocajt Franc, posestnik in minar v Cretu 26; Cajhen Joško, posestnik, Teharec št. 12; Šumer Franc, posestnik, Lubečna št. 66; Juteršek Ciril, posestnik in trg., Lubečna 19; Veber Jože, posestnik, Trnovlje 24; Trobiš Jože, učitelj, Gotavlje št. 24; Vovk Karel, mizarski pomočnik, Store 43; Ovirik Franc, bivši obč. tajnik, Store 44; Jančič Cenko, tajnik, Jurklošter št. 2 pri Laškem; Roš Mirko, sodnik okr. nar. sodišča v Celju; dr. Kukovec Vekoslav, odvjetnik, Celje, Polule 2; Horvat Ela, upravna pošta, Celje, Titov trg 27; Lenko Anica, viš. poštni kontrolor, Celje, Gajeva 34; Rajh Helena, gospodinja, Celje, Razlagova 8; Kern Marija, učiteljica, Celje, Strossmajerjeva 3; Tovornik Anica, uradnica, Celje, Mariborska 20; Kraut Vlado, predsednik okraj. nar. sodišča v Celju; dr. Šketa Ivan, predsednik okraj. nar. sodišča v Celju; Štrukelj Jamko, inž., Celje, Medlog 67; Kunej Franjo, tehnik, Celje, Medlog 54; Gobec Radovan, vodja okraj. ljudske prosvete v Celju; Tavčar Marjan, profesor, Lava 31; Grobelnik Anton, uradnik, Celje, Vegova 4; Saksida Franca, poslovodja tv. Rakus, Celje, Cankarjeva 7; Pajk Nuša, med. teh. uradnica, Celje, Cankarjeva 9; Komerički Drago, načeln. prehranjevalnega urada v Celju; Zelinka Jože, avtomobanik, Celje, Ljubljanska 19; Vedenik Karel, mesar, Oostrožno št. 66; Kac Franca, delavec, Celje, Delavska 20; Stermečki Ivan, posestnik, Lokrovec 7; Prištok Blaž, inž., načelnik gradb. odseka v Celju; Lešek Simen, delavec, Celje, Cinkarjeva 4; Mikuš Vladimir, inž., Celje, Trubarjeva 8; Jošt Metihor, minar, Medlog 30; Močnik Vladimir, nameščenec, Celje, Oblakova 6; Jošt Darinka, gospodinja, Medlog 30; Grabovec Emilija, Celje, Gabeje 5; Drakler Jakob, jamomorec, Celje, Polule 8; Mirnik Bogdan, nameščenec, Ložnica 18; Freč Marica, uradnica, Celje, Cesta na Dobrovo 19; Goričan Franc, kmet in kmetijski potovalni učitelj, Višnja vas 23; dr. Svetina Franca, zdravnik, St. Jurij ob juž. železni. 62 pri Celju; dr. Mertl Valentin, župnik, Vransko 42; Pirnat Anica, uradnica, Laško 98; Aubrecht Jože, trgovec v Zalcu 137; Omladič Jože, kmet, Polde 9; Svetek Andrej, uradnik, Kovinarska ul. 2, Celje; Čuk Franca, trgovec, Aškerčeva 7, Celje; Zagar Ivanka, kmečka hči, Vodjakova 6, Celje; Kunej Franjo, elektrotehnik, Dobriča vas 67.

(Nadaljevanje na 7. strani.)

PRVI KONGRES KOVINARJEV JUGOSLAVIJE V BEOGRADU

V nedeljo se je začel v dvorani Delavske zbornice v Beogradu prvi kongres Zveze delavcev in nameščenec kovinarne industrije Jugoslavije. Na kongres je prišlo okrog 400 zastopnikov iz vseh večjih krajev Jugoslavije.

Kongresu prisostvujejo delegati kovinarskih sindikatov iz Albanije, Madžarske, Romunije in Češkoslovaške. K otvoritvi kongresa so prišli ministri za industrijo pri zvezni vladi Andrija Hebrang in predstavnik Jugoslovanske armade, Narodne vlade Srbije in USAOJ-a.

Dvorana Delavske zbornice je bila okrašena, na stenah pa so visele slike kovinarjev, ki so kot prvi borci dali življenje v narodno osvobodilnem boju.

Kongres je otvoril predsednik Zveze delavcev in nameščenec kovinarske industrije Jugoslavije Stojan Boškot. Govoril je o pomenu kongresa in predlagal izvolitev častnega in delovnega predsedstva ter verifikacijske komisije.

V častno predsedstvo so bili izbrani: maršal Josip Broz-Tito, minister za industrijo pri zvezni vladi Andrija Hebrang, predsednik glavnega odbora Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenec Jugoslavije Djuro Salaj, člana glavnega odbora ESZDNJ Laza Stefanović in Radoje Dakić, predsednik Narodne vlade Makedonije Lazar Kuliševski, Franc Leskošek, minister Narodne vlade Slovenije, in polkovnik Dragotin Saji, član glavnega odbora Enotnih strokovnih zvez Hrvatske.

Po izvolitvi častnega in delovnega predsedstva je v imenu Ljudske fronte Jugoslavije pozdravil kongres minister za industrijo pri zvezni vladi Andrija Hebrang.

Govor zveznega ministra za industrijo Andrije Hebranga

Tovariši kovinarji!

Imam prijetno dolžnost, da v imenu Ljudske fronte Jugoslavije prisostvujem vašemu kongresu, da vas pozdravim in vam zaželim uspešno in plodovito delo. Na kongresu boste razpravljali o političnih in gospodarskih problemih, ozirli se boste kritično na vaše dosedanje delo in si napravili smernice za bodočnost. Prepričan sem, da boste vsa ta vprašanja pretresli brez predsodkov, trezno in resno, kakor je primerno kovinarjem, kot prvemu odredu delavskega razreda. Vašemu kongresu pripisujemo velik pomen. Njemu prisostvujejo predstavniki kovinarskih delavcev iz vse Jugoslavije. Kovinarji predstavljajo veliko gospodarsko in politično silo.

Iznesite brez oplešavanja vse probleme in vse težave. Udarite odločno po tem, kar ni dobro. Pokažite, kar se je do sedaj dobro in uspešno naredilo in eno in drugo nam bo v veliko korist pri nadaljnji graditvi naše domovine. Položaj delavskega razreda in njegova vloga v novi Jugoslaviji se je temeljito spremenila v primeri s staro Jugoslavijo. V stari Jugoslaviji je imela vsa oblast v svojih rokah relativno majhna, sebična in grabežljiva velika-srbska klika. Na oblasti so jo držali in z njo sodelovali njeni bratje reakcionarji iz vrst tlačnih narodov. Delavski razred je bil kot njihov najnevarnejši nasprotnik izven zakona. Bil je preganjan kot divjačina. S tem so velikosrbska klika in njeni zavezniki iz vrst tlačnih narodov hoteli prepričati zvezo delavcev in kmetov in tlačnih narodov. Delavske, politične in gospodarske organizacije so bile preganjane in uničevane.

Najboljši sinovi in predstavniki delavcev so puščali svoje kosti po glavnjaci in kazenskih taboriščih. Pod takimi okoliščinami je bil delavski razred obsojen na suženske pogoje dela in življenja, na bedo in propadanje. Tenek sloj grabežljivcev se je bogatil s plodovi njegovega dela in vodil državo v pogubo.

Danes je drugačna situacija. Bivša vladajoča klika je razbita in vržena z oblasti. Oblast se nahaja v rokah Ljudske fronte, t. j. zveze delavcev in kmetov. Gospodarstvo ni in ne bo vir bogatenja tenkega sloja parazitov. Biti mora vir za kritje potreb širokih ljudskih slojev. Delavci so postali polnopravni državljani in so prvi pri obnovi države in graditvi nove Jugoslavije. Danes imate svoje svobodne ekonomske in politične organizacije, preko katerih razvijate svojo aktivnost na vseh poljih.

Nov položaj in nova vloga delavskega razreda v Jugoslaviji mu nalagata tudi nove dolžnosti in veliko odgovornost. Delavski razred je bil močster v rušenju okupatorskega režima in vsega gnilega, kar je podedoval od stare Jugoslavije. Prav tak močster mora biti in bo pri obnovi in organizaciji našega gospodarstva in boljšega življenja.

Med ljudsko oblastjo in koristimi delavcev in kmetov ni in ne more biti nasprotij. Nova oblast je ljudska oblast. Tovariši, to je vaša oblast, oblast delavcev in kmetov, ki mora varovati in zadržati, razvijati in izboljšavati koristi ljudstva, katerega najnaprednejši del ste vi.

Da vidimo veliko spremembo v položaju in vlogi delavskega razreda v naši državi, je dovolj, da se ozremo čez naše meje. V nekaterih državah, ki veljajo sicer za demokratične, se delavcem ne priznavajo najosnovnejše pravice. So države, v katerih delavski sindikati ne smejo politično delovati. So tudi taka država, v katerih

Brzobjavka maršala Tita

Kongresu kovinarjev, Beograd

Pozdravljam delegate kongresa kovinarjev z željo, da sprejme kongres plodonosne sklepe v korist kovinarskih delavcev, v korist izboljšanja njihovih ekonomskih in kulturnih pogojev, v korist izboljšanja proizvodnje v tovarnah in podjetjih, kar predstavlja v novi Jugoslaviji glavno zagotovilo za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev, istočasno pa predstav-

lja silno močan delež pri okrepitvi pridobitev narodno osvobodilne borbe, ker pospešuje obnovo naše upoštevene države. Glede na to pomeni pospešena obnova naše države istočasno tudi pospeševanje izboljšanja življenjskega položaja delavcev, ki tvorijo skupno s kmeti temelj nove demokratične federativne Jugoslavije.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!
Maršal Jugoslavije
Josip Broz-Tito.

so delavci prisiljeni, da s stankami branijo svoje pravice in varujejo svoje koristi. Kot vidite, je v naši domovini popolnoma drugače. Nekaterim ljudem v državi in inozemstvu to ne ugaja. Na vsa usta trobijo, da pri nas ni demokracije in bi radi našo demokracijo, ki nam zagotavlja vse pravice zamenjali z demokracijami omenjenih držav.

Zelo dobro vemo, da se nahaja delavski razred v težkem gospodarskem položaju. Za svoje težko in naporno delo ni v zadostni meri preskrbljen s hrano, obleko in stanovanjem. Njegove kulturne potrebe niso zadostne. Higijenski pogoji dela v tovarnah in zaščitne mere pri delu še niso na zadostni višini. Naša mlada socialna zakonodaja, ki mora zaščititi delavce, še ni dovolj zgrajena. Toda, tovariši, tega nismo krivi mi sami. Če bi bilo to odvisno samo od naše volje, bi naši narodi živeli lepše in boljše življenje. Ne smemo pozabiti, da nam je okupator zapustil le ruševine, kaos in bedo na vseh straneh. Okupatorski državni in gospodarski aparat je bil razbit, tovarne so bile poškodovane ali razrušene ter brez surovin. Rudniki niso delali. Promet je bil ves razrušen. Vladal je popoln zastoj v proizvodnji, prometu in izmenjavi dobrin. Poleg tega pa je vladal tudi velik denarni kaos. Morali smo začeti znova graditi. Kljub vsem pomanjkljivostim smo ponosni na dosežene uspehe. Izgradili in utrdili smo organe narodne oblasti od najbolj zapuščenih vasi do vseh naših centrov. Kljub mnogim napakam delajo vsak dan bolje. Obnovili in spravili smo v obrat mnoge tovarne, rudnike in železnice. Kjer je bilo pred nedavnim še vse upošteveno, se danes vije dim iz tovarniških dimnikov in se razlega delavska pesem. Izmenjava dobrin se oživlja, odstranjen je denarni kaos. Tovariši, kot vidite, smo že daleč od stanja, na katerega smo nalezeli ob osvoboditvi. Naredili smo znaten korak v vsakem pogledu. Tega pa nočejo videti naši kritiki. Vse, kar smo dosegli pri obnovi dežele, smo dosegli v prvi vrsti zaradi zavednosti in požrtvovalnosti delavskega razreda, posebno pa zaradi vaših naporov. Če ne bi bilo vaših naporov in požrtvovalnega dela, bi mnoge naše tovarne, železnice in ladje mirovale, mnogim potrebam ne bi bilo zadosteno in mnoga polja bi bila neobdelana.

Poudariti hočem, da kljub vsem doseženim uspehom nismo in ne moremo biti zadovoljni. Potrebno bo še mnogo truda in naporov, da ozdravimo vojne rane in ustvarimo lepše in boljše pogoje življenja naših narodov. Brez pomiselnja in strahu apeliramo na vas in zahtevamo od vas novih naporov in novih žrtev. Prepričan sem, da jih boste nesebično dali, ker jih dajete za sebe, svoj razred in svoj narod. Pripominjam, da lahko delavski razred in vse ljudstvo samo po eni poti izboljša svoj gospodarski položaj in doseže boljše in srečnejše življenje. To je

pot dela in čim večje proizvodnje materialnih dobrin. Proizvajati je treba, proizvajati čim več, čim boljše in čim cenejše, da preskrbimo deželo, predvsem kmetijstvo v industrijskimi proizvodi. Vzporedno s povečanjem proizvodnje moramo organizirati v čim večjem obsegu izmenjavo industrijskih in gospodarskih proizvodov in tako okrečiti in razširiti zvezo delavcev in kmetov. Nasproti mnenju protijudske, kratkovidne in zmešane opozicije smo mi globoko prepričani, da se pleča delavcev in kmetov dovolj široka in močna, da ponesejo novo Jugoslavijo v srečnejšo bodočnost.

V naši državi so ljudje, ki so po pravici nezadovoljni z današnjim stanjem. Sebe imenujejo opozicijo. Njim ni ničesar prav. Niso zadovoljni z vlado, ker nimajo nanjo vpliva in ne dela, kar bi oni hoteli. Pravijo, da je ljudstvo nezadovoljno, pa nimajo niti toliko pristašev, da bi mogli iti na volitve. Gospodarstvo nazaduje, ker so nastali težki dnevi za spekulante-črnoboržance. Dokler mi delamo in gradimo, vodi opozicija destruktivno politiko. Vidi samo temo in propadanje. Ne zanikamo, da je tudi taka perspektiva. Na temo in propast je obsojeno vse staro, gnulo in reakcionarno, kar predstavlja in tako krčevito brani naša opozicija. Pred delavskim razredom in našim ljudstvom ni teme in perspektive propadanja. Pod vodstvom tovariša Tita gredo naši narodi novim zmagam nasproti. Pred nami je kljub temu svetla bodočnost in perspektiva izgraditve močne, napredne in srečne Jugoslavije.

Ostali govorniki

Nato je pozdravil kongres v imenu borcev, podoficirjev, oficirjev in komisarjev Jugoslovanske armade generalmajor Rade Mamović, ki je zaključil svoj govor:

»Pozdravljam prvi svobodni kongres kovinarjev z upanjem, da bo dal nove smernice, nove perspektive in novo moč za okrepitev delavskega razreda, ki je temelj v izgradnji naše države ter da si bo vsak, ki bi skušal rušiti našo novo državno stavbo, ob tem temeljnem kamnu razbil zob!«

Nato so pozdravili kongres Sava Medan v imenu glavnega odbora Enotnih strokovnih zvez, dr. Kioviski v imenu ministrstva za socialno politiko, Mihajlo Švabić v imenu USAOJ-a, Buda Milutinović v imenu ministrstva za socialno politiko pri Narodni vladi Srbije in Milisav Urošević v imenu Centralne uprave vseh strokovnih zvez Jugoslavije.

Po svečanem delu kongresa so delegati odkorakali na trg Slavije, kjer je bil velik miting kovinarjev. Na trgu pred Slavijo se je zbralo okrog 3000 kovinarjev iz Beograda, ki so prišli s sindikalnimi in narodnimi zastavami, transparenti in parolami.

Miting kovinarjev na Slaviji

Miting je začel predsednik mestnega odbora zveze kovinarjev Danilo Masleša, ki je govoril o pomenu prvega kongresa kovinarjev ter pozdravil zastopnike kovinarskih sindikatov iz sosednih in prijateljskih držav.

Nato je prečital Dušan Čorković brzobjavko, katero je poslala sovjetska delegacija, ki se ni mogla udeležiti kongresa. Po govoru Stojana Baškota, ki je poudaril, da bodo kovinarji dali vse od sebe za obnovo in izgradnjo, so spregovorili zastopniki kovinarjev iz Češkoslovaške, Madžarske, Romunije in Albanije.

V imenu češkoslovaških kovinarjev je govoril Edvard Tuma, v imenu kovinarjev Slovaške pa je pozdravil kongres in miting Anton Hrastinec. Med njunima govoroma je prišlo do navdušenih vzklikanj bratski Češkoslovaški republikli.

Albanski delegat Melo Bijo je v svojem govoru dejal, da je albanska delegacija prišla na kongres, da vidi, kaj smo pri nas dosegli pri obnovi gospodarstva. Belzfeldy Andor, zastopnik kovinarjev Madžarske je v svojem govoru poudaril, da se madžar-

ski delavci pri obnovi in izgradnji nove demokratične Madžarske trudijo, da postane Madžarska enakopraven prijatelj vseh svobodoljubnih narodov na Balkanu in v Podonavju. Dvestotisoč romunskih kovinarjev je poslalo svojega zastopnika Mauriča Vasilija, ki je prinesel njihove pozdrave in pozdrave nad milijon članov drugih strokovnih zvez.

Končno je spregovoril v italijansčini zastopnik tržaških kovinarjev Emilio Debortoli. Dejal je, da so bili tržaški delavci večkrat prisiljeni, da stavekajo zaradi pomanjkanja dela, do čim rabijo v Jugoslaviji, kjer se vrši obnova, čim več delovnih sil.

»Pri obnovi Jugoslavije smo pomagali s tem, da smo poslali 2500 delavcev v Split in druga jadranska pristanišča, toda tržaško ljudstvo in delavci upajo, da bodo v bližnji bodočnosti obnavljali skupno z drugimi narodi Jugoslavije.«

Miting je zaključil tajnik glavnega odbora za Srbijo Desimir Jovović, narkar so delavci s svojimi zastavami in transparenti odkorakali po beograjskih ulicah.

»Ljudska oblast, to je vsemogočno orožje v rokah ljudstva, ki naj zamenja vse, kar ni dobro, naj kaznuje krivce, naj odstrani nesposobne, naj postavi v ospredje najboljše.«
(Proglas Ljudske fronte)

Poljski časopis »Rzeczpospolita« o novi Jugoslaviji

Poljski časopis »Rzeczpospolita« (Republika) prinaša članek pod naslovom »Poljska in Jugoslavija«, ki pravi med drugim:

Nova Jugoslavija uživa v novi Poljski iskrene simpatije. Poljska javnost se je vedno živo zanimala za svoje južne brate. Mi in oni smo zrasli na razvalinah imperializma v prvi svetovni vojni. Ne enkrat so nas vodili isti cilji, ne enkrat smo morali v notranji politiki reševati ista vprašanja, od zunaj pa nam je vedno pretil isti sovražnik, ki mu je domača reakcija obeh dežel olajševala delo. Ko pa se je po zavzetju Poljske nemški imperializem obrnil proti Jugoslaviji in ko se je aprila 1941 plaz nemških tankov vsul na deželo, ni nič čudnega, če so bile misli vojaško premaganega, toda duhovno nikdar zlomljenega poljskega ljudstva usmerjene k viteški Jugoslaviji. Jugoslovanci, pregaženi in zapušteni, izročeni na milost in nemilost sovražnikom, niso prenehali z odporom in so pod vodstvom Josipa Broza—Tita razvili oborožen partizanski boj, vzbujajoč občudovanje tako na Poljskem kakor v vsem demokratičnem svetu.

Takrat, v ognju boja, je položila ideja demokratične federativne države svoj zgodovinski izpit. Narodi Jugoslavije so se zedinili in ustvarili novo bratstvo enotnosti. Dali so novo vsebino svojemu državnemu življenju in v uspehom vstali proti hitlerjevskemu separatizmu hrvaškega kvinslinga Paveliča, kakor tudi proti centralističnim težnjam srbskih reakcionarjev. Vojna usoda je hotela, da se je Jugoslavija med prvimi otresla jarma okupatorja.

Toda prav tako kakor mi, je utrpela ogromno materialno in kulturno škodo in prav tako kakor mi je morala pričeti vse iznova. Vojna je pa razen uničenja prinesla tudi veliko politično izkušnost. Skupna usoda Srbov, Hrvatov, Slovencev, Crnogorcev in Makedoncev pod nemško okupacijo, zapori, preseljevanje na

prisilno delo, uničevanje kulturnih in gospodarskih pridobitev, vse to je povzročilo, da so izginila nasprotstva, ki jih je podpihovala reakcija in da so prišli do izraza ter dobili novo vrednost skupni cilji. Danes vidijo vsi narodi Jugoslavije v svobodni in demokratični federaciji, osnovani na enakih pravicah in dolžnostih, ostvaritev svojih teženj. Zavedajo se, da morajo v bodočnosti skupno zmagati vse težave, katere jim pripravljajo imperialistični in reakcionarni načrti in da morejo nadaljevati politiko sodelovanja vseh pri celjenju ran, ki jih je prejele dežela v vojni in okupaciji.

Toda federativna demokratična republika narodov Jugoslavije, kakršna bo postala dežela nedvomno na volitvah 11. novembra, ima še sovražnike tako v zunanji kakor tudi v notranji politiki. Jugoslovanska reakcija, ki je iz ugodnega položaja v Kairu ali Londonu sabotirala junaške napore jugoslovanskih narodov, ni kapitulirala. Kljub porazu fašizma še obstaja in ker je pobegnila iz dežele, snuje načrte v preganstvu in skuša onemogočiti ustvarjalne napore osvobojenih narodov Jugoslavije.

Reforme, kakršne je v gospodarskem in socialnem življenju izvršila vlada maršala Tita, reforme, ki gredo za popolno demokratizacijo ljudskega življenja, pa ustvarjajo močan branik, ob katerem se razbijajo vsi načrti reakcije. Nova pravična razdelitev zemlje, likvidacija imovine izdajalcev, težnja, da se izroči v roke ljudstva nadzor nad gospodarstvom in narodnih bogastvih, zagotovitev dohodkov na temeljih, ki jamčijo vsakomur zasluženo nagrado za opravljeno delo, vse to je naletelo v vsej javnosti na popolno odobravanje. Zaupanje, ki ga ima javnost nasproti vladi, opravičuje naše mnenje, da bodo široki načrti obnove dežele izvedeni v vsej popolnosti. Tako bo prednjačila Jugoslavija pred vsemi demokratičnimi deželami v Evropi.

Naj živi Ljudska fronta, ki varuje v borbi priborjene pravice ljudstva.

Prihod bolgarskih pionirjev v Beograd

V soboto popoldne je prispela v Beograd umetniška skupina bolgarskih pionirjev (Septembrič) iz Drahova na Donavi. Zbor in orkester te skupine obsega 36 članov Domovinske fronte. Bolgarski pionirji so prispeli s petnajstimi transporti naših otrok, ki so prebili 7 mesecev v staro-zagorskem in plovdivskem okolišju. Sprejemu bolgarskih pionirjev so med drugimi prisostvovali ministri za socialno politiko Srbije Zivota Djermanović, soproga bolgarskega poslanika v Beogradu Todorova, načelnik oddelka za zaščito otrok in mater pri zveznem ministru socialne politike Milica Dedijer, načelnik oddelka za zaščito otrok in mater pri ministru za socialno politiko Srbije Milena Arandjelović, predstavniki glavnega odbora za povratek naših iz Bolgarije, AFZ, USAOJ, USAOS in nekaj tisoč naših pionirjev. Naši pionirji so sprejeli svoje goste z jugoslovanskimi, bolgarskimi in sovjetskimi zastavami, transparenti in slikami maršala Tita, generalisima Stalina in Georgija Dimitrova. Pionirji so med potjo vzklkali in peli rodoljubne in pionirske pesmi. S tem transportom je prispelo v Jugoslavijo 536 naših otrok, ki so bili 7 mesecev na zdravljenju in odpočitku v staro-zagorskem in plovdivskem okolišju. Iz tega transporta je 185 otrok odšlo na sprejemne baze v Niški Banji, Kragujevcu in Paračinu. V Beograd je prispelo 371 otrok. Transport ima 268 nepreskrbljenih in 270 preskrbljenih otrok. Nepreskrbljene otroke bodo poslali v dežje domove v Srbiji in Vojvodini, preskrbljene pa bodo izročili staršem. Dokler se prometne prilike ne izboljšajo, bodo otroci iz Crne gore nameščeni v novih dežjih domovih in Vojvodini.

Organizacije Osvobodilne fronte, mladinske in ženske organizacije, Enotni sindikati delavcev in nameščenec — organizirajte zbiranje prispevkov v volivni sklad Osvobodilne fronte!

Nastop oddelka naše vojske na fizikulturnem zletu v Slovenjgradcu

Zleta se je udeležilo ljudstvo iz daljne in bližnje okolice, prišla so odposlanstva iz vseh krajev Stajerske, iz Ljubljane in tudi iz Koroške. Na tej veliki manifestaciji moči in edinstva slovenskega naroda je govoril minister za zdravstvo Narodne vlade Slovenije dr. Abtin.

Težnje kolonialnih narodov in ljudstev

Borba svobodoljubnih narodov proti fašističnim napadalcem je močno pojačala v kolonialnih narodih željo po popolni samostojnosti. Izjava zavzemnikov o ciljih vojne, ki so predvsem svoboda in pravica do samoodločbe narodov, je našla v sreči sto- in sto milijonskih množic teh kolonialnih ljudstev največji odziv. Resnično je, da nekateri še danes po mili volji razpolagajo z usodo drugih narodov, ki so pet- do desetkrat številnejši od matične države. Po drugi strani ne smemo izgubiti iz vida, da so bile prav kolonije ona osnova, okoli katere se je razvijala prva svetovna vojna. Kolonije so bile s svojimi surovinami trgi možnosti naložitve kapitala in s strateškimi bazami, ena od najvažnejših osnov gospodarske in politične konkurence med vesilami.

Prvi, dasi popolnoma ponesrečeni poskus, urediti to vprašanje, predstavlja versajski mir, ki je ustvaril nov upravni sistem — mandat Društva narodov. Toda ta pravna ureditev je bila porabljena le v bivših turških in nemških kolonijah na Blížnjem vzhodu odnosno v Srednji Afriki in je bila torej regionalno omejena na dve premagani državi. Ta sistem mandatov pa se je v teku časa izkazal kot nevdržan. V dokaz navedemo, da je Francija svoj mandat za Sirijo umaknila leta 1936, prav tako Velika Britanija nad Irakom 1932. leta. Z zgodovinskega stališča pomeni to potkus nasprotovanja delavskega in narodno osvobodilnega gibanja, ki je zahtevalo popolno neodvisnost kolonij. Cilj mandatov ni bila gospodarska in politična osamosvojitve dotičnega ozemlja, odnosno ljudstva, ampak zgolj krepitve svojih političnih in državnih pozicij, zato se je z mandatnimi ozemljimi ravnilo prav tako kot s kolonialnimi.

Danes, po zmagi nad fašističnimi napadatelji, se še prav s posebno ostrijo postavljajo vprašanja, kako razširiti načelo svobode in demokracije na vse dežele in narode, tudi na kolonije. Nepopolnost v zagovarjanju sistema kolonialne odvisnosti, ki ne upošteva volje podrejenih kolonialnih ljudstev, nima ničesar skupnega s tistimi načeli, ki jih določa statut mednarodne varnostne organizacije. Demokratično javno mnenje vseh dežel je že neštetokrat izrazilo svoje nezadovoljstvo s stališčem, ki zagovarja staro politiko, imperialistično trgovino, razne bloke, ki zagovarja nespremenjeno ohranitev kolonialnega sistema in avtomatično podaljšanje davno zastarelih mandatov. Kolonialno vprašanje je zato predmet razpravljanja tudi na vseh svetovnih konferencah zaveznikih sil počenši s konferenco zunanjih ministrov treh vesilov v Moskvi oktobra 1943, delo katere se je nadejevalo v Dumbarton Oaksu ter na poslednji zavezniki konferenci v San Franciscu. Stališče Sovjetske zveze je popolnoma jasno. Izhaja iz splošnih načel sovjetske države, ki priznavajo slehernemu narodu pravico samoodločbe in popolno neodvisnost. Sovjetska zveza je zato že z vsega začetka zavzela do sistema kolonialnih mandatov negativno stališče. Generalnim Stalin je v svojem govoru 6. novembra 1943 dejal »da je eden izmed ciljev velike domovinske vojne dati osvoboditvi narodom polno pravico in polno svobodo, da se sami odločijo o vprašanju organizacije svojih držav.«

Demokratična javnost vsega sveta zato z zanimanjem sprejema vesti, ki javljajo o gibanju v kolonijah in polsvobodnih deželah iz vseh predelov naše zemlje. Danes je jasno vidimo, da sta se izoblikovali dve takšni središčni in sicer prvo v južnovzhodni Aziji, drugo v predelih Sredozemlja. V južnovzhodni Aziji sami lahko zopet opazimo tri takšna središča. Prvič Indija z Birno, drugič Indonezija (to je Nizozemska Indija) in tretjič Indokina, Siam ter Filipini, to so dežele, ki jih je zajel japonski plaz. Pandit Nehru, eden od najodličnejših članov kongresne stranke, je nedavno izjavil: »Nas boj je samo del boja vseh zatiranih narodov. Tega dejstva ne smemo izpustiti iz oči.« Dodal je še »da Indija ne bo dovolila da bi se angleški, ameriški, francoski ali holandski imperializem po izgonu Japoncev povrnil v Birno, na Javo ali na Sumatro, v Indokino in na Filipine ali v druge pokrajine, ki so jih bili preplavili Japonci.«

Japonski poraz, ki je posledica predvsem vojne napovedi SZ, je sprožil silno gibanje in to ne le v krajih, ki jih je Japoncem uspelo okupirati za krajši čas. Zmagoslavni zaključek vojne na Daljnem vzhodu je vzbudil upanje tlačnih in izkoriščanih narodov, da je sedaj nastopil dolgo pričakovani čas osvoboditve. Narodno podzavestno čutijo, da je s porazom pruskega militarističnega stroja in duha na Japonskem zatonila ne le doba japonskega strahovanja, ampak tudi kolonialnega izkoriščanja, pa naj se krije pod katero koli firmo. Predvsem pa je bilo odločno da je Kitajska, ki je močno odjedknila do je Kitajska, ki je bila do sedaj klasična dežela kolonialnega izkoriščanja, vzdržala 14-letno vojno z japonsko fašistično armado in vniesla tako velik del in skupno zmago narodov v Tihem oceanu.

Danes se borba v Indiji za program, ki ga je indijski narod postavil l. 1942 in ki je obsežen v gestu »Zapustite Indijo«, razvija dalje. Patel, član delovnega odbora kongresne stranke, je dejal: »Nj mogoče govoriti o tem, da bi spremenili svoj poziv »Zapustite Indijo«, ali da bi ga pozabili. Zares, če bo nekaj sledilo, bo »Zapustite Azijo«. Borba je torej zavzela ostrejšo obliko, ker taktika pasivnega odpora, ki je tako značilna za mentaliteto Gandhija, ni prinesla nikakih rezultatov. Od leta 1942, so vprašanje indijske ustave ni premaknili z mrtve točke. Zato je britanska vlada izdelala nov ustavni predlog, o katerem je Joss, tajnik Komunistične partije Indije, izjavil, »da predstavlja izdajo obljub, ki jih je dala laburistična stranka. To ni izjava o neodvisnosti, temveč ponovitev Crippsovih predlogov,

Svetovna sindikalna konferenca v Parizu

Sindikalne zveze skoraj vseh dežel sveta so poslane na svetovno sindikalno konferenco v Parizu svoje zastopnike, da ustanovijo svetovno sindikalno organizacijo, ki bo zajela delavski razred vsega sveta ter usmerjala njegove napore k boju za trajen mir, svobodo, demokracijo in za boljše bodočnost človeštva.

Večina zastopnikov sindikalnih zvez zahteva v svojih govorih, da se mora nova svetovna sindikalna organizacija ustanoviti že na tej konferenci ter pričeti takoj s svojim delom. Ta predlog podpirajo sovjetska delegacija, katero vodi Vasilij Kuznecov, Lombardo Toledano, član konfederacije strokovnih zvez Latinske Amerike, načelnik zastopstva Kongresa industrijskih organizacij Sydney Hillman, posebno pa še zastopniki britanskih dominionov in britanskih kolonij, Francije ter vzhodne in srednje Evrope. Temu se upira sir Walter Citrine, vodja britanske delegacije in predsednik stare Amsterdamske internacionale, ki bi prav rad dosegel obnovo stare sindikalne zveze. Zato trdi, da se je treba najprej sporazumeti z Amsterdamsko internacionalo in preložiti dokončno ustanovitev nove mednarodne sindikalne organizacije na poznejši čas. Citrinea podpirata le belgijska in holandska delegacija.

Ce bi dali ustanovitev nove organizacije na glasovanje, bi bil Citrine močno preglasovan. Tega se prav dobro zaveda, zato je v razburjenosti dejal, da britanski sindikati ne bodo pristali na to, da bi ga glasovanje večine prisililo k temu, da bi soglašal z ustanovitvijo nove svetovne delavske organizacije. Ker pa zagovarjalki nove strokovne organizacije nečejo, da bi se konferenca razbila in bi tako nova organizacija ne mogla zajeti proletariata vsega sveta, tega ne dajo na glasovanje.

Huda debata se je vnela tudi pri uvodu novega statuta, v katerem je več točk, ki govorijo o porazu fašističnih sil ter o borbi proti vsakršni bodoči vojni, kakor tudi vzrokom vojne. Kajti sindikalna organizacija se ne sme baviti samo z dvigom življenjskega standarda delavcev, ampak mora poseči globoko v politične vzroke vojne in fašizma ter drugih posrednih nevarnosti za dvig življenjskega standarda. Sir Walter Citrine je nastopil proti tem točkam statuta in zahteval, da se mednarodna sindikalna zveza ne sme vmešavati v politična vprašanja, temveč se mora omejiti samo na strokovne probleme. Istega mnenja je bila tudi švedska delegacija. Proti njim pa je nastopil zastopnik Kube Lassar Pena. Najprej je obsodil fašistične režime v Italiji in Argentini ter izjavil, da bi odlaganje ustanovitve mednarodne organizacije lahko imelo najresnejše posledice za delavsko gibanje in za narode vsega sveta. Nato je dejal: Svetovna sindikalna federacija mora dvigniti zastavo za iztrebljenje fašizma in uničenje reakcije v vseh deželah sveta. Prav tako mora podpreti program gospodarskega napredka in splošnega razvoja kolonialnih in polkolonialnih narodov. Zaradi tega se ta federacija ne sme omejiti le na golo sindikalno vlogo, marveč se mora baviti tudi s političnimi vprašanji. Prav tako je sirski zastopnik Kohara izjavil skupno z zastopnikom Indije, da je potrebna politična delavnost bodoče federacije tudi za kolonialne narode, da bi se na ta način zagotovila neodvisnost sindikalnega gibanja. Tudi Saillant, glavni tajnik konference, je v svojem enurnem govoru zavrgel Citrineve zahteve po spremembi ustave in preložiti ustanovitev nove svetovne sindikalne zveze.

Govor sovjetskega zastopnika Kuznecova

Pri razpravi o statutu svetovne sindikalne zveze je imel obširen govor voditelj sovjetskega zastopstva Kuznecov, ki je med drugim dejal:

Ustanoviti moramo svetovno sindikalno organizacijo, ki bo mogla združiti delavski razred sveta ter usmerjati vse nje-

ki jih je Indija v celoti odbila. Indija zahteva popolno neodvisnost. Le tako bo lahko doprinesla k vzdrževanju miru, varnosti in svobode v svetu. Neodvisnost Indije mora postati temelj svobode azijskih in drugih odvisnih narodov. Napredna indijska javnost je proti vsem poskusom, ki bi hoteli razdeliti Indijo na dve polovici, Hindustan za Hinde in Pakistan za muslimane zato, ker bi se potem s sličnimi predlogi pojavili tudi Siki, ki jih je nekaj milijonov v Pandžabu. Na ta način bi namreč Indija postala lahek plen imperialističnih pohleptov.

Tudi v Nizozemski Indiji se je po japonski kapitulaciji razvilo močno avtonomistično gibanje s središčem na Javi, ki je najbolj obljuden otok Indonezije. To gibanje, ki stremi po popolni osamosvojitvi vseh sundskih otokov, ki so do nedavna bili pod holandsko oblastjo, se je razvilo iz osvobodilnega boja, ki so ga vodila domača plemena proti japonskim osvajačem. Holandski imperij, ki leži na izredno važnem prostoru med Malaškimi polotokom in Avstralijo, je po velikosti in bogastvu tretji na svetu. Z Nizozemsko Indijo bi kapital izgubil eno svojih najdragocnejših baz. Tudi v Indokini je odsotnost francoskih kolonialnih čet in zloglasne tujске legije ugodno vplivala. Posebno v Anamu, Laosu in Tonkinu, kjer se že čuti kitajski vpliv, je gibanje močno. Edino v glavnem mestu Indokine, Sijgonu, je Francozom zopet uspelo uveljaviti svojo oblast. Sicer pa je vsa Indokina trdno v rokah domačinov.

Drugo središče vrenja pa opazamo v arabskem svetu na obalah Sredozemlja, to je v deželah, ki so nekaj pripadale turskemu cesarstvu. Takšno središče se v zadnjem času razvija v Siriji, ki je bila do l. 1936 pod francoskim mandatom, ko je Francija z nekaterimi omejitvami priznala njeno neodvisnost. Leta

1941, ko se je Francija s pomočjo angleških čet, ki so pregnale Petainovega zaščitnika Denza, zopet vrnila v Sirijo, je isti bila ponovno zajamčena neodvisnost. Danes sirijska vlada zahteva ne le izpolnitev te obljube, ampak tudi popoln umik francoskih čet, ker smatra francoske zahteve po zračnih in pomorskih bazah kot nevdržljive s svojo suverenostjo. Nepravilno bi bilo poenostavljati sirski problem kot »krizno«, ki zadeva le francoske levantske odnose, kajti vsakršne koncesije Siriji bi vzeli Arabci Severne Afrike, kjer je Francija tako občutljiva za merilo lastnih zahtev po osamosvojitvi. Spomin Arabcev Severne Afrike na čase, ko so še sami odločali o svojih stvareh, namreč ni mogel zbledeti, posebno v Maroku, ki ga je Francija okupirala v letih 1907—1912, Tunis, niti v Alžiru, kjer je avtonomistično gibanje posebno močno, dasi je pod francosko oblastjo že od l. 1830.

Slično zahtevo kot Sirija postavlja tudi Egipt, ki zahteva popoln umik angleških čet, ki so zasedle 1882. leta Nilovo dolino in to ne le v oblasti Sueskega prekopu, ampak vobče. Prisotnost tujih čet po končani vojni se nikakor ne da več upravičevati, niti ni združljiva z egiptovsko suverenostjo, ki jo je Anglija priznala 1922. V pregledu moramo omeniti še Libijo, iz katere so zavezniške čete februarja 1943. pregnale poslednje italijanske in nemške fašistične čete. Tudi Libija je do leta 1912. pripadala Turčiji. Zahteva vsega prebivalstva Libije, posebno pa Senusijev, ki naseljuje Cirenaiko, je, da se Italija nikdar več ne vrne v te kraje in da se Libija popolnoma osamosvoji.

Trdnega mednarodnega miru torej ne more biti, če bi sistem kolonialnega zatiranja trajal v tej ali oni obliki še dalje, če bi nekateri še nadalje razpolagali z usodo drugih.

V imenu jugoslovanske delegacije je govoril o enotnosti delavskega razreda in o njegovi vlogi v osvobodilni vojni

jugoslovanski delegat Dušan Petrović

»Delavski razred naše dežele in z njim naše odposlanstvo navdaja veselje, ko vidi, da je bila svetovna sindikalna konferenca tako hitro sklicana. Za to veselje imamo dva razloga: prvi je: delavski razred naše dežele je imel v zadnjih dveh svetovnih vojnah bridke izkušnje. Te izkušnje so združene z mnogimi žrtvami. Zlasti v zadnji svetovni vojni je padlo na stotisoče sinov jugoslovanskega delavskega razreda. Smatram, da je eden glavnih razlogov tega strahovitega rezultata pomanjkanje enotnosti delavskega razreda po eni in pozno ustvarjanje enotnosti svobodoljubnih narodov po drugi strani. To vse je omogočilo fašističnemu razbojniku, da se je polastil oblasti v Nemčiji in nagnal narode v klavnico, kakršne svet še ni videl.

V borbi smo videli, kaj pomeni ustvarjena enotnost in kakšno neizčrpno silo predstavlja. Po zaslugi te enotnosti je delavski razred naše dežele, ki zajema vse od krščanskih socialistov do komunistov, izgradil enotnost vseh narodov v boju proti fašističnemu zatiralcu. Ta enotnost nam je dala predvsem moč zakona, duh odločnosti, ki nam je omogočil, da smo pri prižgali plamenico, da smo povedli v boj za svobodo in neodvisnost široke množice v tisti Evropi, ki je bila hitlerjevska temnica koncentracijskih taborišč. V enotnosti smo črpali potrebne sile vsa štiri leta v vojni in enotnost nam je omogočila, da smo se pomerili s sovražnikom, ki je bil po številu in obožitvi neprimerno močnejši. Enotnost nam je omogočila, da smo vzdržali do konca, do zmag, z ramo ob ramo z našimi velikimi zavezniki. Globoko smo prepričani, da je največji uspeh naše zmagave prav ustvaritve enotnosti delavskega razreda, ki tvori temelj enotnosti vsega našega ljudstva. Ponosni smo na to in danes bomo s predstavniki delavskega razreda vsega sveta storili vse potrebno za ustvaritev boljšega delavskega sveta v bodočnosti. V enotnosti vidimo varnost in mir novih pokolenj in najzanesljivejše sredstvo v boju proti novim vojnim puščenjem. Enotnost v naših vrstah bo naša najučinkovitejša orožje proti vsem tistim, ki bi hoteli napasti naše pravice in našo svobodo.

Verujemo v rezultate te enotnosti in solidarnosti, v njeno silo tem bolj, ker je enotnost rezultat skupnega boja proti našim skupnim sovražnikom, fašističnim barbarom, boja, v katerem smo prelili potoke krvi najboljših sinov delavskega razreda. Enotnost v naših vrstah je uresničena in v naših vrstah je bila utrjena z žrtvami milijonov delavcev vsega sveta, ki so domleli potrebo enotnosti. Mi vsi, ki smo tukaj, imamo nalogo, da damo celotno obliko vsemu temu, kar leži v naših srcih in v mislih vseh delavcev. To je prvi vzrok našega veselja.

Drugi vzrok je sledeč: Mi, Jugoslovanci, smo majhen narod in mislim, da delim misli malih narodov in vseh kolonialnih dežel, če trdim, da bo nova svetovna sindikalna organizacija najboljši čuvár in zaščitnik delavskega razreda malih in kolonialnih narodov. Mislim tudi, da so mali narodi mojega mnenja, če izrazim upanje, da bo nova svetovna sindikalna organizacija preprečila s svojo energično intervencijo vsak nov poskus napada na svobodine in bistvene pravice malih narodov. Do takih primerov bo prišlo, do njih je že prišlo, če pomislimo na Julijsko Krajino in Trst, kjer so po osvoboditvi teh pokrajin zavezniške susedne čete ovirale in celo preprečevale ustanovitev delavskega sindikalnega gibanja. Čeprav se je delavski razred teh pokrajin, kakor sploh vse ljudstvo, udeležil v vojni z ramo ob ramo s svobodoljubnimi narodi težkih bojev čeprav je dal delavski razred ogromne žrtve, vendar je moral začeti nov boj z dvema splošna stavkama, da bi pridobil osnovno pravico, da bi se mogli organizirati v delavsko gibanje iz teh razlogov upamo, da bo nova delavska zveza resnični čuvár in branitelj naših pridobitev, da bo znala braniti in ščititi naše interese in

da bo opora v obrambi naših osnovnih pravic. Upamo tudi, da nam bo nova zveza pomagala v obrambi svobode, da nam bo omogočila doseči nove rezultate v gospodarskem, kulturnem, socialnem in drugih pogledih, kakor tudi pri dosegu drugih ciljev, ki se bodo stivali pred novo svetovno organizacijo, ki bo po svoji strani znala posredovati povsod, kjer bo treba, naglo, energično, brez oklevanja in odlašanja. Z dejanji in ne z besedami bo pokazala, da je resnična predstavnica in braniteljica delavskih interesov vsega sveta.

Da bodo videli delavci v njej svojo organizacijo, ki bo delala tako, da se bo neprestano krepila s priključevanjem novih delavskih množic, je potrebno, da prične z vsemi razpoložljivimi sredstvi boj proti ostankom fašizma v svetu, boj proti smrtnemu sovražniku delavskega razreda, proti klicam bodočih vojn.

Naše odposlanstvo privzema statute v tisti obliki, v kakršni jih je izdal upravni odbor. Mi podpiramo predloge sovjetskega odposlanstva, naj se dodata generalnemu tajniku dva tajniška namestnika. Takšno tajništvo bi morlo mnogo učinkoviteje pomagati narodnim sindikalnim organizacijam in članom Zveze Naše odposlanstvo smatra, da je potrebno dati eno mesto v Izvršnem odboru tudi eni izmed dežel jugovzhodne Evrope. Odposlanstvo se strinja tudi s tem, da se zagotovo ostalim deželam Evrope: Izvršnem odboru namesto treh štiri mesta. Odposlanstvo meni, da je treba zagotoviti delavskemu razredu vsake dežele, brez ozira na njeno število, zastopstvo v novi svetovni organizaciji preko odposlanstev. Majhno število njenih članov ne sme biti razlog za odvzem te pravice.

Ameriški zastopnik Hillman je zahteval, da mednarodni delavski sindikati sodelujejo v svetovnih vprašanjih, ker je bilo v San Franciscu odbito, da bi imeli delavski sindikati svoje predstavnike pri ekonomskih in socialnih odborih Združenih narodov. Predlagal je tudi, naj se pošlje delegacija v razne zone v Nemčiji, ki naj ugotovi, če se odloki Potsdamske konference izjavijo. Rekel je, da nova federacija delavskih sindikatov zahteva, da bo član v kontrolni komisiji v Nemčiji in Japonski. Prav tako je sovjetski delegat zahteval, da dobijo mednarodni delavski sindikati mesto na sestanku Združenih narodov.

Sovjetski zastopnik Tarasov je zahteval ukinitve škodljive politike strpnosti ter poudaril, da je treba odvzeti podporo fašistom in polfašistom v takšnih deželah, kakor so Španija, Argentinja in Grčija. Predlagal je tudi, naj federacija svetovnih strokovnih zvez vztraja na tem, da demokratične dežele prekinejo diplomatske odnose s Francovo Španijo. Tarasov je podpiral tudi ameriško zahtevo, da bi morali imeti zastopniki strokovnih zvez svoja mesta v organizacijah Združenih narodov in drugih mednarodnih ustanovah. Pridružil se je Hillmanovi kritiki Velike Britanije. Združenih držav in drugih dežel, ker so odklonile prošnjo strokovnih zvez, ki so želele v San Franciscu svoje zastopstvo.

Predstavniki angleške Zlate obale Annan je predlagal, naj pošlje konferenca čimprej misije v kolonije, da ugotovijo kapitalistično izrabljanje delavcev črne rase, kakor tudi drugih delavcev.

Zastopnik libanonskih sindikatov je dejal, da fašizem se ni popolnoma mrtev, marveč dela naprej pod krinko demokracije. Novi imperializem se ne sme zamenjati s starim in zato zahteva, da se umaknejo inozemske čete tudi iz Libanona, ker ovirajo razvoj narodnega življenja v duhu svobode in demokracije. Voditelj Kongresa industrijskih organizacij Hillman je obsodil ameriško »eletrgovstvo«, ki ne želi popolnega uničenja nemške vojaške sile. Zaradi tega je predlagal, naj bi nova svetovna federacija strokovnih zvez določila komisijo, ki bi obiskala Nemčijo ter natančno proučila in preiskala sedanje nemške gospodarske in socialne pogoje, ki vladajo v vseh zaseđenih področjih.

Tajnik vseindijske strokovne zveze Dange je v svojem govoru protestiral, da zavezniški zatirajo v področjih, ki so osvobojena izpod japonskega jarma, vsa gibanja, ki stremijo za neodvisnostjo. Poudarjal je tudi, da bi morala svetovna federacija proučiti vprašanje kolonij in odvisnih dežel ter da bi delavski razred vsega sveta moral zahtevati umik Britancev iz Indije, Nizozemcev iz Jave in Francozov iz Anama.

Ljudska fronta — čuvár svobode in neodvisnosti Jugoslavije!

Dopisnik »Pravde« o svojih vtisih iz Jugoslavije

Dopisnik Tanjuga iz Moskve poroča: Posebni vojni dopisnik »Pravde« Leonid Pervomajski objavlja članek o Jugoslaviji z naslovom »Narod junakov«, v katerem pravi, da so tvorec in prebivalci današnje nove Jugoslavije nasledniki izročil starodavnih narodnih junakov, ki so se borili za nedvisnost narodov Jugoslavije. Pervomajski je prisostvoval letos svečanosti, posvečeni Vuku Karadžiću v Tržiču, in pravi o tem: »Ko so prišli gorniki drug za drugim govoriti o Vuku Karadžiću, jih ni zadržalo, da ne bi govorili o Titu. Neizbežno se je vsem zgodila misel na današnje jugoslovanske partizane, ki so nosili na svojih plečih vso težo boja proti nemškim fašističnim osvajačem. Ko je eden izmed gornikov govoril o ideji slovanskega bratstva, ki je našla izraz v Vukovih delih, je hkrati spomnil na sovjetske narode, ki so nudili tako veliko pomoč narodom Jugoslavije, na Rdečo armado, osvoboditeljo Beograda, in na velikega prijatelja Slovanov, generalisijma Stalina.

O svojih vtisih o ljudskih množicah

narodov Jugoslavije piše Pervomajski: »Jugoslovansko ljudstvo je ljudstvo junakov in ponovno je dokazalo vsemu svetu, da je sposobno ne samo moško prenašati trpljenje, temveč tudi boriti se in premagati svoje sovražnike da je sposobno za nesebično delo in izgradnjo novega življenja, da v njem ne samo živi duh velikih prednikov, temveč celo plamtati ogenj nove borbe kot čist in pravi žrtvenik.«

Govoreč o vtisih iz Beograda, piše Pervomajski z vzhvičenjem: »Beograd ni podoben niti eni evr. prestolnici. Mnoge prestolnice ga morda prekašajo po lepoti, vsekakor po velikosti. Toda celotna pojava Beograda je tako prijetna in tako blizu sovjetskemu človeku in ljudje iz tega mesta so tako preprosti in demokratični, da včasih pozabljamo, da se nahajamo daleč od naše domovine. Srbski jezik je zelo soroden ruskemu. Nasproti Rusom se ljudstvo v Jugoslaviji obnaša nenavadno prijetno in bratsko. Tam se počutimo resnično kot v svojem rodnem domu.«

Delo za svobodo, enakost in bratstvo med vsemi ljudstvi v novem svetu

Govor zastopnika sovjetskih sindikatov Tarasova na svetovni sindikalni konferenci v Parizu

Pariz, 2. okt. (Tass.) Sestanek svetovne sindikalne konference je bil poseben dogodek v Hillmanovem poročilu. Vsi zastopniki, ki so se udeležili debate, so podpirali Hillmanovo zahtevo za vključitev delavskih zastopnikov v mednarodno organizacijo Združenih narodov in pozivali k svetovni sindikalni enotnosti.

Zastopnik sovjetskih sindikatov Tarasov je izjavil, da »si je delavski razred po zaslugi največjih naporov in brezprimerni poštovanosti pridobil pravico zahtevati, da bo povojni mir resnično trden in trajen«. Tarasov je poudaril potrebo, da se delavci učinkovito udeležujejo vladnih konferenc za zagotovitev miru in izjavil: »Znano je, da je upravniki odbor svetovne sindikalne konference storil mnogo, da se zagotovi sindikalnemu gibanju sodelovanje pri delu Združenih narodov. Na žalost pa je vodilni odbor brez navedbe vzrokov odklonil zahtevo, da se pristopijo zastopniki svetovne sindikalne organizacije na konferenco v San Franciscu, čeprav je odbor, ki se posebno bavi z vprašanji sodelovanja na gospodarskem in socialnem polju, soglasno sprejel sklep v tem smislu.

To stališče vodilnega odbora na konferenci v San Franciscu do tako važne zahteve ne dokazuje samo, da ni delež delavskega razreda v boju za zmago dovoli cenjen, ampak dokazuje tudi to, da vlade nekaterih dežel ne želijo, da bi delavski razred sodeloval v organizaciji

Združenih narodov in tam branil svoje koristi. To se ne more drugače razlagati kot poizkus, da se zastopnikom delavskega razreda onemogoči sodelovanje pri reševanju povojnih problemov in pri organizaciji bodočega sveta. Zaradi tega moramo izraziti naše obžalovanje in protestirati proti takemu stališču do zahtev, ki jih je formuliral delavski razred, ki je imel odločilno vlogo v boju za zmago nad fašistično Nemčijo in japonskimi napadalci ter se v vsakem pogledu trudi, da zagotovi trden in trajen mir.

Odločno moramo vztrajati na sodelovanju zastopnikov sindikalnega gibanja pri delu organizacije Združenih narodov, ki je poklicana za to, da rešuje vprašanja povojne organizacije sveta, vprašanja, ki so življenjske važnosti za delavski razred. Zahtevamo bomo udeležbo zastopnikov sindikalnega gibanja pri sklepanju mirovnih pogodb. Svetovna sindikalna federacija ima pravico zahtevati, da zastopniki sindikalnega gibanja sodelujejo v glavni skupščini s svetovnovalnim glasom in v socialno-gospodarskem svetu Združenih narodov z odločilnim glasom.

Tarasov je tudi poudaril, da je treba izkoreniniti vse ostanke fašistične ideologije in vsa žarišča fašizma. Tarasov je pohvalil sklep berlinske konference, da se Španija ne pripusti v organizacijo Združenih narodov in pozval svetovno sindikalno konferenco na čim odločnejši

boj za prekinitev diplomatskih odnosov med demokratičnimi deželami in Francovo Španijo ter za skupne nastope za odstranitev fašističnega režima v Španiji.

O delavnosti reakcionarnih elementov v nekaterih glavnih zavestnih deželah, je Tarasov izjavil: »Svetovna sindikalna konferenca naj bi priporočila sindikalnim organizacijam, da po radiu, s sestanki in demonstracijami nastopijo proti kampanji, ki je sovražna miru.« Tarasov je končal govor z besedami: »Svetovna sindikalna konferenca mora pozvati delavski razred demokratičnih dežel, da neumorno utrjuje delavsko enotnost tako v narodnem, kakor v mednarodnem pogledu, da zvišuje bojno sposobnost mednarodne organizacije za uspešno reševanje važnih vprašanj, ki se pojavljajo pred delavskim ljudstvom novega sveta, v katerem bodo vladali svoboda, enakost in bratstvo med vsemi ljudstvi. Če hočemo doseči ta cilj, moramo zahtevati predvsem vključitev zastopnikov sindikalnega gibanja v organizacijo Združenih narodov ter v druge organizacije in ustanove, ki so poklicane za to, da rešujejo vprašanja organizacije povojnega sveta.« Te besede je spremljalo dolgo, hrupno ploskanje.

Po Tarasovem govoru so zastopniki Italije, Ekvadorja, Zlate obale, Indije in Albanije izrekli popolno lojalnost z načeli, ki jih obsega Hillmanovo poročilo, in s Tarasovo izjavo.

Sedem let »Kratke zgodovine Vsevezne Komunistične partije«

Moskva, 2. okt. (Tass.) Včeraj je poteklo sedem let od objave »Kratke zgodovine Vsevezne Komunistične partije«. V zadnjih sedmih letih je bilo po poročilih vsevezne knjižne zbornice objavljeno nad 20 milijonov izvodov te knjige v ZSSR vključno 15.880.000 izvodov v ruščini in 4.800.000 izvodov v drugih jezikih. Okoli 2 milijona izvodov je bilo natisnjenih v času domovinske vojne. »Kratka zgodovina Vsevezne Komunistične partije« je bila objavljena v več kakor 60 jezikih.

Knjiga, ki daje zgoščeno razlago

osnovnih idej marksizma-leninizma, je izredno popularna med milijoni sovjetskih ljudi. »Kratko zgodovino« vidimo povsod, v mestih in vaseh, v oddaljeni sibirski tajgi, v kavkaških gorah in nomadskih šotorih v puščavi sovjetske centralne Azije. Med vojno je bila knjiga v prednjih vrstah, v čolnih oficirjev in vojakov. Na eni izmed polje Leninevega muzeja v Moskvi je na ogled »Kratka zgodovina« prerešetana od drobcev granate in s kroglo, ki je obitala v njej.

Maršal Vasiljevski odlikovan z redom Lenina

Pozdravi Partije in vlade maršalu

Moskva, 2. okt. (Tass.) Predsedstvo Vrhovnega sovjeta ZSSR je izdalo naslednji ukaz o odlikovanju maršala Sovjetske zveze Vasiljevskega z redom Lenina: »Na 50. obletnico rojstva naj se zaradi njegovih velikih zaslug za državo in Rdečo armado odlikuje maršal Sovjetske zveze Aleksander Mihajlovič Vasiljevski z redom Lenina. — Predsednik Predsedstva Vrhovnega sovjeta ZSSR M. Kalinin, tajnik Predsedstva Vrhovnega sovjeta ZSSR A. Gorkin.«

Moskva, 2. okt. (Tass.) Centralni komitej VKP (b) in Sovjet ljudskih komi-

sarjev sta poslala naslednji pozdrav maršalu Vasiljevskemu:

Centralni komitej Vsevezne Komunistične partije boljševikov in Sovjet ljudskih komisarjev ZSSR pozdravljata vas, enega od najbolj znanih vojskovodij Rdeče armade in talentiranih organizatorjev obojestranskih sil Sovjetske zveze ob priliki vaše 50-letnice. Centralni komitej Vsevezne Komunistične partije boljševikov in Sovjet ljudskih komisarjev ZSSR vam želim mnogo zdravja in moči za nadaljnje plodno delo v korist naše dežele.

Veliko predvolilno zborovanje Komunistične partije v Parizu

Pariz, 2. okt. (Tanjug.) Agencija France Presse poroča, da je bilo včeraj na zimskem dirkališču veliko zborovanje francoske Komunistične partije. Ko so bila objavljena imena kandidatov za splošne volitve v ustavotvorno skupščino, ki bodo 21. oktobra, so govorili Marty, Jacques Duclos in Maurice Thorez.

Marty se je v svojem govoru posebno zadržal pri veliki nalogi, ki čaka novozvoljene narodne poslance in je poudaril, da se morajo izvršiti volitve na osno-

vi jasnega in točnega programa Nacionalnega sveta odpora.

Jacques Duclos se je v svojem govoru dolatnil vprašanja referenduma in je pojasnil politične razloge, zaradi katerih priporoča Komunistična partija, da se odgovori »da« na prvo vprašanje in »ne« na drugo.

Nato je Maurice Thorez podal zgodovinski razvoj Komunistične partije pred vojno in poudaril njeno delo med okupacijo.

Francoski železničarji za Alvareza in Sapiranija

Pariz, 2. okt. (Tanjug.) Agencija Reuter poroča, da je sindikat francoskih železničarskih delavcev poslal s svojega sestanka pismo francoskemu ministru za zunanje zadeve Bidaultu, v katerem se pritožuje proti »surovim represalijam Francove vlade nad branilcem demokratičnega osvoboditve španskih republikanskih rodoljubov Alvareza in Sapiranija. Sindikat označuje zadržanje francoske vlade kot nerazumljivo. Namesto, da bi vlada preklicala vse diplomatske odnose s Francovo Španijo, je nedavno z njo sklenila trgovinsko pogodbo.

»New Statesman and Nation« o aretaciji Alvareza in Sapiranija

London, 1. okt. (Tass.) »New Statesman and Nation« poroča o aretaciji španskih protifašističnih voditeljev Alvareza in Sapiranija in komentira ta primer strahovlade, ki se nadaljuje brez pristanka. »Prišel je čas, da razmislimo o bolj neposrednih in učinkovitejših ukrepih, da končamo s to tiranijo; brez dvoma odklonitev gospodarske podpore in morda odpoklica našega veleposlanika ter prav tako nagla intervencija skupno z našimi zavezniki v Tangerju.

Režim skrajnega nasilja v Argentini

Washington, 2. okt. (Tanjug.) USINFO poroča, da je Braden, bivši ameriški veleposlanik v Argentini izjavil, da je dolžnost Združenih ameriških držav in vseh svobodoljubnih narodov, da se postavijo na stran argentinskega ljudstva v krizi, ki jo preživlja njegova dežela. Braden potuje v Washington, kjer bo prevzel dolžnost pomočnika državnega tajnika za zunanje zadeve z latinsko Ameriko. O argentinskem ljudstvu je Braden izjavil: »Ogromne demonstracije, ki so bile prirejane pretekli teden, so pokazale, kaj čuti ljudstvo. To so bile največkratne demonstracije, ki so jih

kaj videli člani mojega veleposlaništva. Tisoče in tisoče ljudi je bilo udeleženi.«

Pred tem je v četrtak na neki tiskovni konferenci na Portoriku Braden na vprašanje o argentinskem položaju odgovoril naslednje: »Narodi te polobe ne morejo ostati ravnodušni, če neki režim uvaža ukrepe skrajnega nasilja in zapira svobodoljubne državljane, katerih edina želja je, da se v njihovi deželi vzpostavi svoboda, ustavno stanje in demokratična vlada.« Nato je dodal: »Prepričan sem, da bodo ameriški narodi izvršili svoje dolžnosti pri obrambi skupnih ciljev.«

Sojenje fašistom in kolaboracionistom v Italiji

Linčanje dveh fašistov — Proces proti nemškemu generalu

Rim, 2. okt. (Tanjug.) Kolaboracionistični industrijec Francesco Baragali iz Genova je bil obsojen na 20 let ječe. V mestu Lodi se je zaključila razprava proti 80 fašistom. 18 jih je obsojen na smrt, med njimi republikanski fašistični poveljnik mesta Lodi major Pietro Agostino. Na isti razpravi je bil obsojen

Ignazio Sachitano na 18 let ječe, poveljnik »črnih brigad« v Lodiu Movelli pa na 10 let ječe.

Rim, 2. okt. (Tanjug.) Agencija Reuter poroča, da so meščani v mestu Montevarchi južnozahodno od Firence linčali dva fašista iz vrst bivših mestnih uradnikov, ki sta bila izpuščena iz koncentracijskega taborišča. Množica meščanov je potegnila fašista iz avtomobila, s katerim sta pripotovala, ju pretepla in ju nato obesila na glavni ulici.

Rim, 2. okt. (Tanjug.) Po poročilih lista »Libera Stampa« se pričena po razpravi proti italijanskemu generalu Belomu, ki je bil obsojen na smrt, ker je zakrivil streljanje dveh angleških častnikov — vojnih ujetnikov, ki sta pozikovala pobegniti, druga zavezniška razprava proti vojnemu zločincu — nemškemu generalu Dortlerju, ki je zakrivil streljanje 15 ujetih ameriških vojakov iz fašističnih bojnih črt v Italiji.

Letošnje pošiljke UNRRA-e Evropi

London, 2. okt. (Tanjug.) V Londonu se je sestel evropski odbor UNRRA-e. Do prvega oktobra bodo znašale pošiljke UNRRA-e za Evropo približno 2 milijona ton. Te pošiljke se pošiljajo predvsem v Albanijo, Češkoslovaško, Grčijo, Italijo, Poljsko, Jugoslavijo in UNRRA-ina taborišča. UNRRA upa, da bo poslala oktobra 500.000 ton živil in blaga v vrednosti 33.000.000 funtov šterlingov.

Nad polovico pošiljk, ki so bile doslej poslana, je bilo sestavljenih iz hrane. Pri proučevanju števila potrebnih kamionov se upošteva koristna nosilnost motornih vozil. Po teh proračunih se smatra, da ima kamion petih ton tovora za dve toni. Na osnovi teh proračunov bo UNRRA-i l. 1945 potrebno: za Albanijo 730 ton čistega tovora, za Češkoslovaško 5.500 ton, za Grčijo 10.625, za Italijo 4.000, za Poljsko 33.500, za Jugoslavijo 25.000, za urade, ki skrbijo za izseljene osebe pa 3.000 ton čistega tovora.

Skupna kandidatna lista v Budimpešti

Budimpešta, 2. okt. (Tass.) Na trgu junakov je bil množični volivni miting pod pokroviteljstvom Komunistične partije Madžarske in socialdemokratske stranke, ki sta predložili skupno kandidatno listo budimpeštanski mestni samoupravi. Miting se je spremenil v velik ljudski dogodek, ki se ga je udeležilo več sto tisoč prebivalcev madžarske prestolnice.

Mitingu so prisostvovali člani sovjetske sindikalne organizacije, ki so sedaj na obisku na Madžarskem, predstavniki britanskih sindikalnih organizacij in predstavniki jugoslovanskih sindikatov. Dolge govore o volitvah sta imela voditelj socialdemokratske stranke Szakasz Rakosi. Njune govore so ponovno prekinjali z vzkliki delovni enotnosti, sovjetsko-madžarskem prijateljstvu, Rdeči armadi in generalisimu Stalinu. Istega dne so bili volivni mitingi v različnih okrajih prestolnice pod pokroviteljstvom drugih strank.

Sklepi Zaveznškega sveta na Dunaju

Dunaj, 2. okt. (Tass.) Prvega oktobra je bil sestanek zaveznškega sveta pod predsedstvom generala Marka W. Clarka in drugih zaveznških poveljnikov.

Maršal Sovjetske zveze Konjev, generalni poročnik Richard Maccreeary in generalni poročnik Emile Marie Bethoire s svojimi političnimi svetovalci in namestniki so proučili mnogo vprašanj. Zavezniški svet je proučil vprašanje provizorične avstrijske vlade in je podal zavezniškim vladam svoja poročila.

Zavezniški svet je sklenil vzpostaviti svobodo tiska v vsej Avstriji, kolikor to dopušča vojaška varnost. Prav tako je sklenil, da bo od 1. decembra dalje prepovedano vsem bivšim vojaškim osebam nemške armade in civilnemu avstrijskemu prebivalstvu nositi nemške uniforme, če ne bodo prebarvane.

Graziani v alžirskem taborišču

Rim, 2. okt. (Tass.) »Libera Stampa« poroča, da je bivši vrhovni poveljnik Mussolinijeve »republikanske« armade Graziani, ki se je predal zaveznikom v severni Italiji, v koncentracijskem taborišču v Alžiru. Italijanska vlada je zaprosila zavezniške oblasti za izročitev Grazianija, ki naj bi ga sodilo italijansko sodišče kot vojnega zločinca.

Lüneburški proces odkriva grozote, ki so jih zakrivil nacistični zločinci

Lüneburg, 1. okt. (Tanjug.) Dopolnjenosti Reuter poroča: Poljska židinja iz Lublina Lidija Senczajn je izjavila, da je Kramer meseca julija 1944 poslal njeno družino v plinsko celico. Dodala je: »V Belsenu je polovil nekaj ruskih deklet. Nagal jih je, da so 24 ur klečale brez hrane na dežju. Zato so nekatero od njih umrle.« O obtožnem Häslerju je priča rekla, da je ob neki priliki na svojo roko izbral žrtve za plinsko celico. Med temi žrtvami je bilo veliko število mladih žena. Häslerju je bilo poverjeno nadzorstvo nad skupino 6 deklet, od katerih so bile štiri obešene zato, ker so imele instrumente za rezanje žice. Ena izmed teh sem jaz, toda bila sem premeščena iz Belsena in tako sem se rešila.

Naslednja priča dr. Dritz Leo je bil kot prvi Nemec aretiran maja 1935 in od takrat je delal v koncentracijskem taborišču. Izjavil je: Prislilni smo bili vršiti operacije na najhujših lesenih klopih. Če je kdo obel na vnetju slepiča, nismo imeli možnosti, da ga operiramo in je moral bolnik umreti kljub dejstvu, da je bilo dovolj kirurgov, ki bi lahko izvršili operacijo.

Poudaril je, da je bilo mnogo pacientov, ki so bili ranjeni z orožjem. Večina teh ljudi je bilo ranjenih pri obupnem poizkusu bega čez ograjo iz bodeče žice. Slšno usodo so doživle druge osebe, ki so zaradi glada prihajale do kuhinje, da bi dobile kosček kruha. Tuberkulozne bolnike niso zdravili, čeprav je bilo naj-

Poslanica albanske narodne manjšine v Grčiji Svetu zunanjih ministrov v Londonu

Tirana, 2. okt. (Tanjug.) Albanska telegrafska agencija poroča, da je kongres albanske narodne manjšine iz Camurije izročil zavezniskim vojnim mislijarjem v Tirani poslanico, naslovljeno konferenci Sveta zunanjih ministrov v Londonu. V poslanici je rečeno:

Delegati albanske manjšine v Grčiji, ki smo pribežali v Albanijo zaradi ropov in nasilja grških monarhohafistov, zbrani na kongresu, da zahtevamo izpolnitev naših najosnovnejših pravic, imamo čast, da pošljemo konferenci zavezniskih ministrov za zunanje zadeve naslednjo poslanico:

Znano in ugotovljeno je na temelju dokazov, ki so bili predloženi zavezniskim mislijarjem, a posebno se je to ugotovilo na podlagi zasliševanj, ki so jih izvršile te misije, da je albanska prebivalstvo Camurije pretrpelo pred grškimi šovinisti najhujše muke, rope in nasilja, ki so bila izvršena na zverinski način. Med nacistično okupacijo je albanska manjšina v Grčiji sodelovala v narodno osvobodilnem gibanju grškega ljudstva in se borila proti nemškemu okupatorju. Tedaj so vršili reakcionarji in šovinisti Zervasa, ki jih je vodil sam Zervas, krvoprelitja po cestah, mestih in vaseh v Camuriji in ponavljali zverstva iz leta 1912, za časa balkanske vojne. Na tisoče meščanov in kmetov albanske Camurije je bilo ujetih, mučenih in trpinčenih. Potrebno je samo omeniti na tragedijo v Paramintu in Filati, ki se je dogodila meseca junija in oktobra 1944: 2000 trupel žena, otrok in starikov neoboroženih, ki so jih grški monarhohafisti na barbar-

ski način pobili. Ti dogodki, kakor tudi drugi, še bolj tragični, ki so se dogodili zadnja tri leta, so vzrok emigraciji prebivalstva iz Camurije v Albanijo.

V smislu načela vojne proti fašističnemu osvajalcu in v smislu Atlantske pogodbe ugotavlja kongres prebivalstva albanske narodne manjšine, da pada odgovornost za vse te zločine na šovinistične organizacije, ki jih podpira atenska vlada. Zato prihajamo s tem našim vprašanjem pred konferenco ministrov za zunanje zadeve v Londonu in zahtevamo od konference, da se za uresničenje naših osnovnih pravic izvrši naslednje:

1. Obsodijo naj se kriminalni šovinisti, ki so povzročili smrt velikega dela prebivalstva albanske manjšine v Grčiji;

2. da se zagotove enake pravice vsem manjšinam v Grčiji, kakršne uživa grška manjšina v Albaniji. Upamo, da bodo naše zahteve upoštewane in da se bo naše vprašanje pravilno rešilo.

Kopija te poslanice je bila izročena predstavnikom zavezniskih misij, ki so se udeležili omenjenega kongresa.

Ameriški dopisniki v Albaniji

Tirana, 2. okt. Albanska telegrafska agencija poroča, da sta prispela pred dvema dnevoma v Tirano dva ameriška dopisnika in sicer: Leigs Whit, dopisnik »Chicago Daily News«, in L. S. Chakales, dopisnik »Associated Press«. Oba dopisnika so sprejeli albanski novinarji. Ostala bosta nekaj dni v Albaniji, da bi približe spoznala življenje Albanije, a posebno rezultate tretjega zasedanja Protifašističnega sveta narodne osvoboditve.

Dokler ne bodo zagotovljeni potrebni pogoji za svobodne volitve, se grške desničarske republikanske stranke ne bodo udeležile volitev

Atene, 2. okt. (Tass.) Voditelji desničarskih republikanskih strank in skupin v Grčiji Sofialis, Safandaris, Tsudeoros, Plastiras in Milonas so obiskali ministr. predsednika in mu dejali, da še niso slišali nobenega o volitvah v parlament, dokler ne bodo zagotovljeni potrebni pogoji za svobodne volitve. Med temi pogoji so omenili sestavo novih volivnih imenikov in vzpostavitev popolnega reda v deželi.

Tisk poroča, da so voditelji stranke s poudarkom govorili o delavnosti »vojaške zveze« (rojalistične organizacije v armadi), zahtevali razpust vojaških fašističnih rojalističnih tolpa na deželi. Sofulis je izjavil, da ni mogel iti v Lamijo, ker mu je kolovodja krajevne tolpe Surlas zagrozil z masševanjem, če si bo drznil na to pot. Voditelji republikanskih strank so zahtevali proporcionalen volivni sistem. Vulgaris je baje izjavil, da je osebno za volitve še letos, da pa

vlada dosedaj še ni sprejela sklepa o tej zadevi.

Voditelji desničarskih republikanskih strank so poudarili potrebo po širši amnestiji in so poudarili, da se njihove stranke ne bodo udeležile volitev, dokler ne bodo izpolnjeni pogoji, ki so jih postavili.

»Elefteri« poroča, da je na sestanku medstrankarske komisije za overovljenje volivnih imenikov predstavnik napredne stranke Merkuris zahteval ponovno izdelavo vseh imenikov, ker so se pri nedavnem vpisovanju dogajale zlorabe. Kot dokaz je Merkuris predložil komisiji dve volivni izkaznici, izdani na em in isto osebo. Zastopniki desničarskih strank so zahtevali, da bi se vpisovanje nadaljevalo »po isti osnovi.« »Risospastis« navaja primere, da so neke osebe dobile potrdila, ki jim dajejo pravico do volivne knjižice v občinah, ki jim te osebe ne pripadajo.

Zakaj je odstopil grški vojni minister

Atene, 2. okt. (Tass.) Po poročilih grške informacijske pisarne je vojni minister Merenditis odstopil iz razlogov nesoglasanja z glavnim štabom in britansko vojaško mislio o vprašanjih uprave grške armade.

Kakor je znano, je Merenditis vstopil v drugi Vulgarisov kabinet s pogojem, da bo ministrski predsednik sprejel njegov načrt o reorganizaciji armade, ki omejuje moč glavnega štaba in praktično podreja armado vladi. Poskusi vojnega ministra, da bi izvedel ta načrt, so

takoj naleteli na odpor vseh reakcionarjev in glavnega štaba. Rojalistični tisk je obdolžil ministra, da poskuša odtrgati armado iz »nacionalističnega« rok. Rojalisti so pisali: »Roke stran od armade in zahtevati izključitev Merenditisa« iz vlade.

Demokratični tisk tudi poudarja, da je Merenditis skupno s številnimi drugimi ministri izjavil, da so v sedanjih okoliščinah poštene volitve v decembru nemogoče.

Izgube ameriške vojske

Washington, 2. okt. (Tanjug.) Agencija Reuter poroča: Vojno ministrstvo Združenih držav Amerike je objavilo, da so bile po poročilih, sprejetih do 21. septembra t. l. izgube vojske Združenih držav Amerike sledeče: 205.918 mrtvih, 571.720 ranjenih, 23.271 pogrešanih in 121.430 ujetih. celotne izgube so torej znašale 929.339. Od skupnega števila ranjenih se jih je 362.289 vrnilo na dolžnost. Na temelju uradnih podatkov je bilo ugotovljeno, da je bilo izmenjenih ali vrnjenih 89.575 ujetnikov.

Avstralski pristaniški delavci še vedno stavkajo

Sidney, 2. okt. (Tanjug.) Pristaniški delavci v Sidneyu in Brisbaneu še nadalje nočejo delati na nizozemskih ladjah, ki nameravajo odplovati v Nizozemsko vzhodno Indijo. Kakor poroča Reuter, so delavci v Brisbaneu delali na vseh drugih ladjah, samo na nizozemskih ne. Položaj je postal še bolj zapleten, ko so delavci izjavili, da spadajo tudi živila, ki jih pošiljajo za intervencijo, pod isto kategorijo kakor vojni material.

Sovjetsko časopisje

Ena največjih pridobitev, ki jih je sovjetska država prinesla vsemu človeštvu in njegovi kulturi, je njen tisk. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je sovjetska država ustvarila tisk. To nam še posebno pokaže število časopisov, ki izhajajo sedaj in število čitalkov, ki so izhajali v dobi carske Rusije. Leta 1913 je izhajalo v Rusiji 859 listov z naklado 2.700.000. Še pred to vojno pa je izhajalo v Sovjetski zvezi 9000 časopisov, to je desetkrat več kot v carski Rusiji, naklada pa je presegla 38 milijonov izvodov, to je 14 krat več.

Največ časopisov carske Rusije je izhajalo v Petrogradu, Moskvi in v drugih gubernijskih središčih, danes pa imajo svoje časopise v Sovjetski zvezi celo republikanska, okrožna ali pokrajinska središča, temveč tudi rajoni. Od 9000 časopisov je leta 1939 izhajalo v rajonskih središčih 3393 časopisov.

Poleg tega izhajajo sovjetski časopisi v mnogih jezikih. V stari Rusiji je od 859 časopisov izhajalo v drugih jezikih samo 84 in še ti z zelo majhno naklado. Danes pa od 9000 časopisov izhaja 2088 v 70 jezikih različnih narodov ZSSR. Vse to je tisk zelo približalo širokim ljudskim množicam. Kot primer navajamo samo to: leta 1917. leta v Tadžikistanu sploh ni bilo nobenega časopisa, leta 1938 pa je izhajalo tu 72 časopisov, od teh 60 v jeziku tega ljudstva. Tudi v Kirgiziji ni bilo časopisov, leta 1938 pa jih je tu izhajalo 60, od teh 40 v kirgizkem jeziku. Nekateri narodi poprej niso imeli niti svoje slovnice, danes pa imajo celo svoje časopise.

V Sovjetski zvezi tisk še posebno spoštujejo. Vsako leto 5. maja proslavljajo vsi narodi Dan tiska kot spominski dan na prvo številko »Pravde«, ki je izšla 5. maja 1920. leta.

Prav tako uživa tisk v Sovjetski zvezi veliko avtoriteto. Tisk v Sovjetski zvezi ne zavisi od nikogar in ne brani nikakršnih razrednih interesov. Kljub temu, da izhajajo časopisi kot organi različnih organizacij in Sovjetov kot predstavnikov delovnih množic, vendar branijo samo občeljudske interese. To je mogoče samo zato, ker so časopisi materialno neodvisni. Sovjetska svoboda tiska ni samo v deklaraciji prave svobode, temveč tudi v materialnem zavarovanju ter daje vsa potrebna sredstva: tiskarne, zaloge papirja, barve in potrebna poslopja redakcijam posameznih organizacij delovnih množic.

Avtoriteta sovjetskega tiska je osnovana na neoporečni idejnosti in nepokupljivosti časopisov. Zato čitatelec brezmejno veruje časopisu kot svojemu demokratskemu organu.

Tisk Sovjetske zveze je od prvega dne svojega obstoja polagal največ pozornosti na osnovnem vprašanju življenja ljudskih množic.

Časopisje igra prav tako pomembno vlogo v izgradnji države. V vsakem listu je najti mnogo snovi o proizvodnji, o kulturnem in družabnem življenju.

Časopisi se bavijo tudi z dnevnimi problemi. Zanimajo se za življenje posameznikov, vasi, državnih ustanov in družabnih organizacij. Zanimajo jih vsaka iznajdba naprednega delavstva. Čitateljem pripovedujejo o delu učencev, učiteljev, gospodarstvenikov, pisateljev, igralcev in športnikov...

Mnogo materiala dobe časopisi od delavskih in kmečkih dopisnikov. Pred vojno je bilo teh preko 3 milijone. Tako so časopisi preko dopisnikov neposredno zvezani z življenjem tovarn, podjetij in kolhozov. V tem je tudi moč tiska. Dopisniki pišejo o uspehih, kritizirajo nepravilnosti in prikazujejo aktualne probleme in tako je čuti v tisku glas ljudstva.

Na ta način se je sovjetski tisk združil z vsem ljudstvom in postal njegov nerazdružljiv tovariš. Spremljal ga je v dobi mirnega razvoja in spremljal ga je tudi na fronti. V prvih dneh vojne so sovjetski časopisi posvečali veliko pažnjo dogodkom na fronti.

Najboljši književniki Sovjetske zveze so postali vojni dopisniki. To so pisatelji Višnevski, Leonid Soboljev, Konstantin Simonov, Vadim Koževnikov, Boris Gorbajev ter novinarji Polevoj, Pervomajski, Kurganov in drugi. Njihovo delo je zelo pomembno.

Vojno poročilo prinaša zelo kratko poročilo o poslednjih dogodkih na fronti, vojni dopisnik pa nas seznanja z vsemi okoliščinami, poda sliko borbe, prikaže junaštvo in hrabrost posameznih borec Rdeče armade. Poročila dobiva v glavnem

od borec samih, v razgovorih med vojniki in oficirji. Zato so dopisi vojnih dopisnikov tudi tako živahni. Mnogi vojni dopisniki so bili odlikovani za hrabrost in požrtvovalnost. Med njimi se nahaja tudi junak Sovjetske zveze Sergej Borzenko.

Sovjetski tisk je mnogo doprinesel k temu, da so znana imena najboljših borec proti nemškim barbarom. Sovjetski tisk uči ljubiti domovino in vse svobodoljubne narode.

V času vojne je izhajalo na sami fronti na stotine časopisov. Bili so govornica za vojake in oficirje Rdeče armade, s katero so pozivali k junaštvu in seznanjali tovariše s svojimi borbenimi izkušnjami. Za novinarja je največja čast biti vojni dopisnik.

Sovjetski tisk je izhajal pod najtežjimi pogoji tudi na začasno okupiranem ozemlju. Velike zasluge za to imajo tiskarji-partizani; ko ni bilo papirja, so tiskali na drevesno skorjo, ko ni bilo litografskega materiala, so ga jemali Nemcem. Za najden partizanski letak so Nemci streljali in požigali hiše... Toda povsod so čitali ilegalni tisk, ki je prinašal besede resnice in ki je ustvarjal zaupanje v zmago.

Osnovna naloga sovjetskega tiska pa je, da služi ljudstvu in da širi napredne demokratske ideje svobodoljubnega človeštva. Sovjetski tisk je mnogo doprinesel k razkrinkanju temne ideologije fašizma. To sveto nalogo vrši tudi sedaj ter razbija poizkuse reakcionarjev, da rešijo fašizem in njegovo ideologijo pred popolnim uničenjem.

Sovjetski tisk vzgaja patriotizem in nacionalni ponos v svojih bravcih s svojo kulturo ter širi ideje prijateljstva med narodi in dela za njihovo združitve v borbi proti skupnemu sovražniku — svetovni reakciji.

Boris Gorjelkin.

Zmaga Ljudske fronte — napredek Ljudske kulture!

Začetek pouka na sovjetskih univerzah

Pričet se je pouk na vseh višjih vzgojnih ustanovah v Sovjetski zvezi. Skrb sovjetske vlade za višjo vzgojo, ki se je razodevala tudi v najtežjih vojnih dneh, je omogočila večini sovjetskih višjih šol, da so nadaljevale z delom, ohranile svoje kadre in potem, ko se je končala vojna, zopet normalno obnovile pouk v polnem obsegu. Letos bo začelo študirati 177.000 novincev, kar je za 15.000 več, kot katero koli predvojno leto. V prihodnjih letih bo na sovjetskih

univerzah in institutih diplomiralo še večje število inženirjev, agronomov, zdravnikov, učiteljev in drugih specialistov.

V pokrajinah, kjer so bili prej okupatorji, so bile obnovljene skoraj vse preje delujoče ustanove za višjo vzgojo. Samo v poslednjem akademskem letu je bilo obnovljenih okrog 200 višjih šol. V Sovjetski zvezi so bili otvorjeni nekateri novi inštituti za višjo vzgojo. Prav tako so bile ustanovljene 4 poljedelske šole, mnogo medicinskih in glasbenih šol, na univerzah pa je bilo odprtih na desetine novih oddelkov. Tekom poletja se je oprema vzgojnih ustanov pomembno pomnožila. Zelo je obogatela oprema laboratorijev in delavnic na mnogih univerzah in institutih.

Letos bo več kot 34.000 znanstvenikov poučevalo dijake. Novinci so v glavnem mladeniči in mladenke, ki so končali srednjo šolo leta 1945. Okrog 3% so maturirali z zlato in srebrno kolajno; 6 in pol odstotka jih je prejelo pohvalo. Na splošno je vzgoja novincev mnogo višja kakor v prejšnjih letih. Po sklepu vlade uživajo udeleženci domovinske vojne številne prednosti v pogledu sprejemov na višje ustanove.

Novo mesto v Aserbejdžanu

35 km od Bakuja nastaja novo industrijsko mesto Sungait. Največja tovarna v novem mestu bo tovarna za izdelavo petrolejskih cevi za aserbejdžansko petrolejsko industrijo. Grozni in kaspisko obrežje. Prvi oddelek tega industrijskega orjaka bo večji kakor vse predvojne tovarne za izdelovanje petrolejskih cevi v ZSSR. V Sungaitu bodo tudi druge tovarne. Okrog velikih poslopj bodo osredotočene tovarne, ki bodo proizvajale različne potrošne dobrine. Prvi oddelek elektrane je že pričel delovati.

Zbor pionirjev v Ljubljani

Pionirji iz vse Ljubljane so se zbrali na igrišču Primorja

UMETNOST MED NAROD!

Ta napis na transparentu, ki ga je pri zadnjem sindikalnem sprevedu nosila v svoji skupini Glasbena akademija, bi moral postati geslo vseh glasbenih ustanov in društev. In treba bi bilo napeti vse sile, da bi se to geslo izvajalo nardno, tako da bi prava umetnost postala dostopna res vsakemu Slovencu v najoddaljenem kotičku naše domovine.

Zasludujem mitinge in prireditve zadnjega časa, na katerih se je skušalo to geslo tudi praktično izvajati, a priznati moram, da me je umetnost, ki jo tam nudijo narodu, globoko razočarala. Ali res cenimo naš narod tako nizko, da mu serviramo takšno muziko? Ali je to še umetnost? Ni! To, kar nudijo tam, je surrogat najslabše kvalitete, ad hoc sestavljeni programi, ki nimajo namena služiti umetnosti, ampak izpolniti, boljše bi rekli, ubiti čas. Tudi propaganda ni to. Propaganda zasluži to ime, kadar je dobra in poštena, ne pa kadar odbija. Dobra glasba je sama na sebi najboljša propaganda, kdor jo podpira, podpira tudi propagando.

Kje je vzrok za dekadenco naših prireditvev? Vzrok je v improvizaciji, v organizaciji, ki jo vršijo včasih ljudje, ki o glasbi nimajo pojma. Danes dobi to in to društvo od tega in tega odbora pismo sledeče vsebine: Pojutrušnjem se vrši v dvorani ... miting (ljudski koncert). Vaš zbor bi imel dva nastopa, po 3 točke. Dostavite nam nemudoma naslove pesmi, da damo lahko program v tisk. Računamo z vašim sodelovanjem, delajte udarniško...

Priznam, da je tak način sestavljanja programov kar moč preprost. Ne utrudim, ne stavi prevelikih zahtev. Vsaka tipkaričica ga lahko sestavi. Se odborovih sej ni treba. Zakaj pa imamo društva in mu-

zikante? Vprašam tovariše, ki so to vabilo, bolje rečeno nalog odposlali, ali se zavedajo, kakšno škodo so s to zahtevo storili? Ne, tega brez dvoma ne vedo. To je približno tako, kot bi jaz pisal odboru pismo tele vsebine: Dragi tovariši! Pojutrušnjem nameravam izdati propagandno brošuro obsegajočo 6 pol. Računam z vašim sodelovanjem. Potrebujem 6 člankov (3—4 pole). Pošljite takoj naslove, da bom mogel sestaviti kazalo. Delajte udarniško...

Ali je tistemu pripravljalnemu odboru znano, da je treba pri naših zborih večtedenske vaje, da se naučijo eno samo pesem? Ali mu je znano, s kako težkim srcem in s kakšnim odporom grede pevci in pevčevodja na oder, ker vedo, da bodo morali servirati občinstvu vodo ne pa vino? To ne velja le za zbor, to velja za vsak nastop. Ni ga umetnika, ki bi mogel brez priprave stresati iz rokava, ako pa to dela, potem ni umetnik. Pravi umetnik ima spoštovanje pred publiko, ker se zaveda, da opravlja pomembno delo s tem, da pridobiva ljudi za umetnost. Še sluga, ki mora oder pripraviti pred občinstvom, se skrben obrije, očisti čevlje itd. Zakaj pa zahtevata, da grede ljudje neumiti in neobriti na oder. S tem ne ponižujete le umetniškega čuta občinstva, s tem ponižujete tudi umetnike in umetnost.

Da ne bo napak v tem pogledu, je nujno potrebno, da sede v odborih, ki organizirajo takšne prireditve, ljudje, ki se na glasbo razumejo in ki vedo prečniti, kaj je mogoče storiti in kaj ne. Ukoro, ako ne gre vse tako, kakor so si zaradi nepoznanja stvari zamislili, pa naj ne delijo pevcem, ampak sebi. Spoznanje je prvi korak k poboljšanju.

Žalna komemoracija v Kovorju

Sredi njiv in vrtov Kovorskega polja, kjer so bili 18. januarja 1944 ustreljeni talci-Ljubljančani, se je 30. septembra 1945 vršila žalna komemoracija.

Invalidova pot domov

Domov, domov, pojo kolese. Vlak hiti proti Dolenjski. Domov! Šumi veter mimo okna.

»Dolgo je, odkar me ni bilo,« premišljuje Stane. »Tri leta in pol. Dolga so bila. A čudno, komaj toliko se mi zdi, kot bi bilo vse skupaj eno samo leto.« Tri leta in pol, dolgo je bilo. Med tem časom so mu ubili očeta. Kako se imajo sedaj doma?

Vlak hiti mimo polj in njiv. Veter vpogiblje zoreče žito do tal. Čudno mehko postaja Stanetu pri duši. Nasloni se nazaj in zapre oči. Pred očmi mu raste slika. Doma je, vole naklepa pred hlevom. Rjavca pikajo brencelji. Nemirno se prestopa in otepa z repom. Stane zamahne z roko in nadležno muho ubije. Na žuljavni dlani ostane madež krvi. Kot bi se zahvaljeval, ga pogleda rjavec. »Pametna žival,« pomisli Stane. Sam je odgojil junčka in ga naučil voziti. Sivka, ki so jo prejšnje leto pobili, ko si je zlomila nogo, mu je bila mati. Plavca pa so kupili v semnju. Takrat je bil še mlad, treba ga je bilo delu privaditi. Koliko truda je imel Stane z njim. »Eh, naučil se je pa le,« se nasmeje. Kmetje smo in delati moramo vsi. Oče je bil sicer dober človek, a dela je bilo veliko, pa smo morali tudi otroci, čim smo izlezli iz zibelke, prijeti zanj. Šest otrok je bilo pri hiši, Stane je bil najstarejši. Mlajše so nekoliko razvajali, njega nikoli. Še v noli ni hodil, ko je z pasel krave in nosil na njivo malico. In potem, ko se je pričela šola, je moral zjutraj, pred šolo napasti živino in jo napojiti, skidati gnoj iz hleva, potem

pa cekar v roko in teci... Zadnji je vselej prišel. Včasih je zamudil, pa je moral moliti glasno, za kazen »Oče naš«. Molil je in solze so mu drle po licih.

»Kje si hodil,« je spraševal učitelj. Ali naj mu pove, da je že od štirih zjutraj na nogah, da je pasel, da je moral obleči malega bratca Janeza, ki se, smrkavec, še ne zna sam? Ali naj mu pove, da je moral, ko je že zvonilo osem, nakositi še detelje za prašiče? Saj mu ne bi verjell Učitelj je iz mesta in ne ve koliko morajo delati kmečki otroci. Stane molči in solze mu teko po umazanih in oznojenih licih.

Rasel je, ves zakopan v zemljo, ki ga je redila, kot drevesce, ki ga je oče zasadil tisto leto, ko se mu je rodil on, prvorojenec. V soli je zaostajal. Saj ni bil zabit, toda samo recite, kdaj se naj bi učil. Ob štirih zjutraj vstajaš, ob enajstih odideš spat. No naj pride učitelj gledat na travnik, kako mu teče kosa, prav gotovo bi mu dal odlično. »Sicer pa, kaj šola,« je mislil takrat Stane.

Da bo Stane dober in skrben kmet, so govorili sosedje. Stane se smejci. Oče ga ni nikoli pohvalil, a sosedje pravijo da ga ima rad in da je ponosen nanj.

Ko je zapustil šolo je bil velik in močan. Pravi kmet. Nič mu ni delal, da ima petnajst let. Kje pa! Saj je segel očetu preko glave in roke je imel trde in žuljave kakor on.

Sedemnajst let mu je bilo, ko se mu je prvič bolj jasno izoblikovala v gla-

vi misel: »Zakaj se pa kmetu, kljub temu, da gara iz dneva v dan, življenje niti malo ne izboljša? Vraga, saj se mora najti nekje način, ki bi pripravil zemljo, da bi dajala več, saj se da delati kako drugače?« Da bi le majčkeno časa lahko našel tudi kmet, da bi kdaj pa kdaj prijel knjigo v roko in čital. In prav iz tega razmišljanja je sledilo to, da se je včasih v nedeljo popoldne skrtil v senik in začel prebirati knjige, ki jih je našel v stričevem kovčku, ki jim je ostal po njem edina zapuščina. Stric je bil dosti po svetu. V prvi svetovni vojni je bil na ruski fronti in je ostal nekaj let tam. Dosti je vedel povedati stric, a Stane se vsega tega silno malo spominja.

Čuda so se mu odkrivala, ko je prelistaval napol strohnele liste stričevih knjig. Da se da gospodariti boljše, plodonosnejše, da ne drži, kar izgovarjajo kmetje eden za drugim: »Tako je delal moj oče, tako bom delal jaz!« Toda, le kako naj si ubogi kmet nabavi umetna gonjila, stroje? Prvič ni mara denarja, a bi jih kupil in potem, kaj naj tiste male lehe obdeluje s stroji? Vse najlepše parcele pa so last grofa Barbota in barona Logateti.

In onadva ne delata popolnoma nič, delajo jim ljudje, ki jih hudičevo slabo plačujeta. Pa morajo delati, kako naj se sicer živijo? Ta zemlja bi morala po vseh pravicah pripadati tistim, ki jo obdelujejo! Ne pa tistim, ki niti motike v roke ne znajo prijeti! In kljub temu, da nič ne delajo, bogatijo iz dneva v dan, človek, ki pa gara, gara vse življenje in nima popolnoma nič.

Razpadla je stara Jugoslavija in v njegovo vas so prišli najprej Nemci.

Grob Barbo je imel pri Nemcih takoj prvo besedo. Ko so si pa Nemci in Italijani določili mejo, so se Nemci pomaknili za kilometer nazaj. Grof Barbo je odšel z njimi. V vasi pa so zagospodarili italijanski fašisti in baron Logateti.

Zapirali so ljudi in matere so hodelile k Logatetiju prosit zanje. Seveda, metal jih je skozi vrata. Uprlo se je v Stanetu, kot se je uprlo v mnogih drugih... Prej je bil gospod, zdaj je spet. Prej nas je izzemal, zdaj nas izžema in mori.

Ko je razmišljal o vsem tem in poslušal ljudi, ki so šepetali, da so se dvignili uporniki, da se je pričela borba, je skušal izvedeti čim več. In slišal je, da so ljudje, ki so vsem tlačiteljem napovedali borbo. Potem so sledili tajni sestanki v gozdu. Fantje, delavci, kmetje s puškami so prihajali in jim pravili zakaj se borijo in da je potrebno, da se upremo vsi.

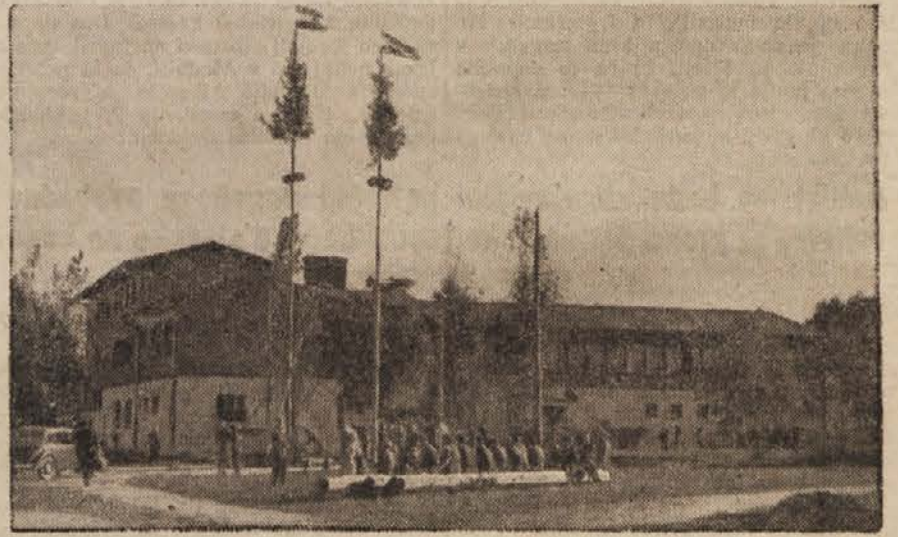
Neke noči je izginil v noč. Odšel je z njimi in niso ga več videli doma. Zdal se je vraca. Postal jim je parkrat pozdrav in vest, da je živ, a zdaj že dve leti ne vedo nič o njem.

Boril se je najprej na Dolenjskem, nato je odšel na Hrvaško. Od tam je šel na Stajersko. Včasih je bilo težko. Če bi človek ne vedel zakaj se bori, ne bi vzdržal.

Bil je v borbi v Jelenovem zlebu, še prej je skupaj z edincem napadal v svojem domačem kraju močno utrjeno fašistično postojanko, grad grofa Logateti. Razbili so ga in vso posadko uničili; med drugimi fašisti je padel takrat tudi baron Logateti.

Domov ni šel, ker bi lahko zaradi njega kaj naredili domačim. Pri Žužemberku je bil spomlad

Dom invalidov IV. armade v Trnovem v Ljubljani

1945 prvič ranjen, drugič je pošteno dobil na Stajerskem, ko so napadali Gornji Grad. No, to se je kmalu pozdravilo. Ko pa je hodil iz Stajerske na Dolenjsko kot kurir, je padel v zasledo. Dobil je dum-dumko v desno nogo. Da je živec pretrgan so poleg drugega ugotovili. Odpeljali so ga iz Bele Krajine z avionom v Italijo. No, drugo se je pozdravilo; živca niso mogli sečiti, je bilo že predolgo, kar je bil ranjen. Toda dobil bo pretezo in bo spet lahko dobro hodil. Seveda, za vojsko ne bo več. Saj je pa tudi že enkrat konec vojne. Zmagali smo! Tudi jaz sem k zmagi nekaj pripomogel,« premišljuje Stane. Sicer sem sedaj invalid, vsi pač nismo mogli priti zdravi domov. Potrebno je bilo prelivati kri. Brez tega bi ne priborili svobode.

Zdaj gre domov. Očeta so ubili in eden mora sedaj pošteno zgrabit. »Skoda je očeta,« premišljuje Stane. »Dober je bil in danes bi bil vesel, ko bi vedel, da se vračam. Tako pa...« Težko bo brez njega, pa bo Stane prijel. V kmetijsko šolo pojde, zdaj mu bodo dali možnosti za to. Nova oblast, ki se je tudi on zanjo boril, bo skrbela zato, da se bo tu kmečka mladina učila. In potem bo delal doma in vsej vasi bo pomagal. Poznajo ga sosedje in mu zaupaajo.

Vlak prisopiha na postajo. Stane stopi po dolgem času na domača tla. Tako se mu zdi, kot bi se vse prerodilo, kar ga ni bilo tu. Kot bi imel obe nogi zdravi, hiti proti hišici na rebri. Nekdo stoji na pragu in si z dlanjo senči pogled. Potem pa nemudoma zakriči in mu steče nasproti. In prav pri drevesu, ki ga je oče zasadil takrat ko se je Stane rodil, mu pade okoli vratu, mati.

V. B.

Vse nakopičeno blago je treba iz tvorniških skladišč tako razdeliti ljudstvu

Dosedanji napori Zvezne vlade in vseh ostalih organov narodne oblasti so v pogledu oskrbe ljudstva s hrano pokazali vidne uspehe. Pasivnim in opustošenim krajem je bila že prona precejšnja pomoč. Stanje prehrane v Crni gori, Bosni in Hercegovini, Dalmaciji, Liki in v Hrvatskem Primorju se je poboljšalo. Zahvaljujoč se predvsem pravilni politiki maksimiranih cen se, poleg vseh težkoč, vrši pravilna oskrba širokih delovnih slojev v mestih in industrijskih centrih. Istočasno so tudi naše vasi dobile petroleje, šibice, sladkor in milo, kar pomenja občutno pomoč našim kmetom. Postopoma ali sigurno se izboljšuje oskrba ljudstva z življenjskimi potrebščinami. Težke posledice okupacije in vojnega opustošenja naše domovine so se še poveljavale slabo življenjsko in močno sušo, ki je prizadela mnoge naše kraje. Kljub temu je narodni oblasti uspelo, da odstrani vsako nevarnost glada in da našemu ljudstvu zagotovi najosnovnejše potrebe. Tu di v pogledu uspešnega reševanja težkoga in zapletenega vprašanja prehrane, posebno v pasivnih in opustošenih krajih, se je pokazal pravi ljudski in demokratični značaj naše nove oblasti.

Sedaj, tik pred zimo, stoji naša narodna oblast, a predvsem naši organi za oskrbo, pred novimi n še težjimi nalogami. Težave, ki se bodo pojavile posebno v pogledu prometa konec jeseni in v začetku zime, stavlajo vse odgovorne činitele, vse aktiviste in organizacije fronte pred nove naloge. Sedaj moramo v mnogo krajšem času kot doslej izvršiti mnogo večje posle v pogledu oskrbe. Pasivnim in opustošenim krajem, kakor tudi našim mestom, moramo pravočasno zagotoviti hrano za vse zimske mesece. To so težave in odgovorne naloge tudi za one kraje, ki razpolgajo z vsemi potrebnimi sredstvi, ki imajo že urejene prometne razmere.

Da bi lahko izvršili nove naloge v pogledu oskrbe naše domovine s hrano, moramo začeti z zbiranjem vseh viskov industrijskih in poljedelskih proizvodov. Novoosnovana Izredna uprava za oskrbo mora izvršiti vse posle v zvezi s prijavljanjem kmetijskega in industrijskega blaga, mora zajeti vse viske proizvodov ter zagotoviti njih hitro in pravilno razdelitev. V izvrševanju teh nalog bodo Izredna uprava za oskrbo, kakor tudi ostali organi narodne oblasti in organi oskrbe, izkoristili dosedanje izkušnje ter predvsem odstranili vse dosedanje napake in pomanjkljivosti, ki so se pojavile v dosedanjem delu in ki so v marsičem zavirali pravilno oskrbovanje.

Predvsem se moramo zavedati, da je naš aparat za razdeljevanje robe v marsičem zaostal za našimi proizvajalnimi

možnostmi. Posledica tega je dejstvo, da se pri nas še vedno zelo pogosto dogaja, da leži blago mesece in mesece v tvorniških skladiščih, ko istočasno občutijo potrošniki pomanjkanje teh proizvodov. To velja posebno za Slovenijo in delno za Hrvatsko (kot n. pr. za osiškoe tvornico mila). Počasnost in birokratizem pri razdelitvi, ki se tudi zelo pogosto pojavlja v našem aparatu za razdeljevanje, prav tako otežujeta pravilno oskrbovanje, ker prihaja blago s preveliko in nepotrebno zamudo do potrošnikov. Brez dvoma se bo z ustanovitvijo Izredne uprave za oskrbovanje v mnogocemu olajšala borba za odstranjevanje teh nepravilnosti, ker je s strnitvijo vseh podatkov o proizvodnji in razdelitvi v enem centru omogočeno, da se hitro in zanesljivo ugotovi, kje in zakaj je proizvedeno blago zaostalo in kdo je odgovoren za ta zastoj. Vse nakopičeno blago je treba iz tvorniških skladišč tako razdeliti ljudstvu.

Velike težave pri oskrbovanju našega ljudstva s hrano izvirajo iz počasnosti našega železniškega prometa. To velja posebno za dovažanje hrane v naše pasivne in opustošene kraje Poleg vseh zaprek in težkoč v našem železniškem prometu bi mogli s povečanimi napori železniškega osebja in s smotnimi načrti železnice uprave pospešiti nakladanje in razkladanje blaga, s čimer bi se občutno olajšalo oskrbovanje, to je, blago bi prihajalo do potrošnikov ne samo hitreje, temveč tudi v večjih količinah.

V pogledu kmetijskih pridelkov, a prav posebno v pogledu krušne moke, je potrebno, da se v najkrajšem času zajejo vsi viski, ki so še pri pridelovalcih. Dejstvo, da v tem pogledu še nismo povsod uspeli, nam dokazuje, da še vedno nismo povsod pristopili k pravilnemu tolmačenju važnosti predajanja viskov. Uspeh je dosežen samo tamkaj, kjer je narodna oblast s pomočjo Ljudske fronte izvedla široke vsestranske akcije tolmačenja potrebe o odkupu viskov hrane.

Uspehi, ki jih je narodna oblast že dosegla v oskrbovanju ljudstva s hrano in moč iniciative ljudskih množic, nam dokazujejo ne samo, da se te naloge lahko pravilno in uspešno rešijo, temveč nam istočasno dokazujejo tudi pot, po kateri bomo najbolje in najhitreje izvršili te naloge. S hitrim in odločnim odstranjevanjem vseh dosedanjih pomanjkljivosti in nedostatkov morajo vsi organi za oskrbovanje pristopiti k novemu poslu. Naši pasivni in opustošeni kraji, delovno ljudstvo naših mest in industrijskih centrov mora biti že pred zimo zasigurano s potrebno hrano. (Lz »Borbe«)

Podpisniki okrožne kandidatne liste Ljudske fronte Jugoslavije za okrožno mesto Ljubljano z nosilcem maršalom Titom

Stopar Viktor, delavec, član MNOIO, Ljubljana, Pleteršnikova 13; dr. Plemelj Josip, univ. prof., član Akademije znanosti, Gradliška 10; Vrbovec Alojzij, polkovnik, preds. MNOIO, Riharjeva 3; Trtnik Alojz, delavec, član MNOIO, Aleksandrova 2; Kovač Ida, delavka, članica plenuma MOOF, Stritarjeva 3; Krese Leopold, krojač, član MNOIO, načelnik osebka za notranjo upravo, Pleteršnikova 13; Kusan Maričica, delavka, članica MNOIO, Slapničarjeva 5; Borštnar Jože, upravnik drž. žel., Breg 8; Mohorič Milena, pisateljica, nač. osebka za zaščito mater, Kogojeva 8; Sivie Silvo, pravnik, član plenuma MOOF, Glinška 4; Puc Danilo, tapetnik, član MNOIO, Janežičeva 12; dr. Lumaček Pavel, zdravnik, član MOOF, Slajmerjeva ulica 3; Finžgar Franc, duhovnik, član MNOO, Dobrolova 30; Zupet Gustav, zobotehnik, član MOOF, Janševa 13; Kernc Lora, prof. sekretar MO. AFZ, Slomškova ulica 1; s. Ljivija Merlak, usmiljenka Splošne bolnice; Zima Vrščaj-Holy, profesor, član GO AFZ, Gubčeva 13; Musar Erna, profesorica, Glinška 3; Legat Anton, trgovec, Miklošičeva c. 18; Borštnik Marja, prof., članica plenuma MO AFZ, Igriška 3; Campa Adolf, mizar, član OF četrt. odbora, Štrkeljeva 6; Marvič Edo, krojač, ljudski tožilec, Studentovska 13; Dolinar Pepca, kuharica, članica plenuma MO AFZ, Mandeljčeva 15; Ložar Franc, čevljar, član četrtnege odbora OF, Gradliška št. 1; Maček Anton, tesar, član MNOS, Sp. Zadobrova 14; Počkar Gregor, stud., instr. polit. odd. IV. Armade, major, Streliška 28; Sitar Meta, študentka, član MO ZMS, Ilirska 15; Ribičič Mitja, jurist, major, Privoz 20; Apih Milan, učitelj, Vodovodna 17; Runko Stanislav, tehnik, Cemelova 8; Ržen Janez, uradnik, kapetan, Triglavska ul. 36; Zorko Peter, uradnik, Komenskega 20; Turenšek Viktor, pravnik, Tyrševa 14; Plas Sonja, študentka, Vegova ul. 2; Družina Adrijana, krojačica, Vegova ul. 2; Renko Davorin, uradnik, Jesenkova 10; Lokar Saša, gradbeni tehnik, tajnik MOO Center, Prijateljstva 3; Vedernjak Marija, profesorica, članica MOO Center, Novi trg 5; Sešek Anton, laborant, delegat min. Sp. Kašelj št. 30; Jerič Alojz, delavec, Zg. Kašelj 56; Vatovec Ivan, mojster, Obirska 15; Lulik Anton, mojster, član MNOS, Predovičeva ulica 17; Pogačnik Vilj, delavec, Šušteršičeva 15; Maček Marija, delavka, Spodnja Zadobrova; Kermavner Berta, uradnica c. 12; Rode Franc, mesar, član MNOS, Polje 1; Rojšek Franc, kmet, Slape 15; Komatar Vid, kmet, Stepanjska 2; Podlipce Franc, delavec, Barje, Ilzanska 147; Zupan Anton, jurist, Okrožni javni tožilec, Trdinova 7; Kovačič Darinka, gospodinja, Privoz 6; Arko Janez, mizar,ski mojster, član NOO Šiška, Tržna 6; Pengov Ana, gospodinja, član RK, Kolodvorska 20; Repič Ivanka, učiteljica,

član pers. odd. min. prosv., Vidovdanska 1; Möderndorfer Vinko, učitelj, član min. prosv., Gajeva 9; Trampuš Vladimir, zdravnik, Tavčarjeva 6; Marinčič Ivan, zdravnik, Privoz 6; Dergane Mirko, zdravnik, Komenskega 4; Faletov Milica, tajnica RKS, Ciglarjeva 13; dr. Zalokar Ana, zdravnica, Maistrova 6; Košir Fedor, vd. načelnika Komisije za ugotavljanje vojne škode, Karlovska 18; Slibar Franc, v. d. preds. RKS, Miklošičeva 17; dr. Pless Ivan, tajnik Trgov. zbornice, Bleiweisova 6; Jurčič Simon, trgovec, Tyrševa 1; Lampič Alojzij, krznar, Vidovdanska 1; Florjančič Stanko, predsednik MO PKSA, Bleiweisova 4-11; Ogorelec Iva, tajnica MO RKS, Mahničeva 11; Stupica Franc, trgovec, Medvedova 122; Breznik Venčeslav, trgovec, Stritarjeva 8; Kraigher Mira, arhitekt, Trnovski pristan 14; Mahnič Angela, namešt. sekr. GO AFZS, Malgajeva 8; Puhar Helena, učiteljica, član GO AFZS, Erjavčeva 3; Kovač-Toman Jožica, knjig., član GO AFZS, Dalmatinova 1; Žigon Alojzij, sodnik, preds. Vrhov. sod., Lavričeva 9; dr. Gaber Milko, sodnik, podpreds. Vrhov. sod., Koroška 13; Stupica Bojan, inž.-arh., režiser Nar. gled., Puharjeva 3; prof. Sovre Anton, dramaturg, Trdinova 8; Gale Jože, član NO, Dvorčakova 10; Severjava Sava, igralka, član Nar. gled., Puharjeva 3; Česnik Stane, igravec, član Nar. gled., Tržaška 43; Kreutzer Pavel, uradnik, član plenuma OF, Trnovski pristan 14; Logar Tine, supl., šef. kabineta min. prosv., Peruškova 6; Sivie Pavel, docent, šef. glasn. osebka, Rimska 18; Vinkler Venčeslav, učitelj, šef. ods. min. prosvete, Slomškova 13; Zagar Pepca, gospodinja, član plenuma MO AFZ, Nunska 17; Bergant Milica, študentka, član četrtnege odbora OF, Beethovnova 2; Thuma Ostoj, tiskarnar, predsednik NOO, Ilirska 18; Burjč Rudolf, stavec, član NOO Tabor, Pražakova 11; Jezovšek Leo, uradnik, član NOO Tabor, Ambrožev trg 7; dr. Trstenjak Anton, duhovnik-docent, Poljanjska 30; Albrecht Fran, pisatelj, predsednik MNOIO, Poljanski nasip 12; Gantič Rudolf, delavec, član glav. odb. sindikatov, Prijateljstva 16; Bašni Boža, delavka, član GO sindik., Cesta na Rožnik 3; Knap Matija, delavec, član GO sindik., Miklošičeva 6; Hegler Jože, rudar, tajnik Rudarske zveze, Miklošičeva 22; Majerič Maks, železničar, tajnik Zveze železničarjev, Zalag 71; Čuk Ivan, profesor, tajnik Zveze prosv. delavcev, Gajeva 5; Boštjančič Franc, stavec, tajnik Zveze tiskar., Vipavska 33; Černe Franc, delavec, preds. okr. odb. sindik., Zg. Kašelj 54; Kumer Andrej, mizar, preds. Okrož. urada, Ježica 68; Miklavc Angela, gospodinja, Gledališka 3; Zgajnar Amalija, gospodinja, Butarjeva 9; inž. Marenčič Vera, agronom, član MNOS, Privoz 4; Zontar Alojz, krojač, član če-

ltnega plenuma OF, Tavčarjeva 12; Savo Bensa, krojač, Vodmatska 29; Miklavčič Jože, mizar, član MNOS, Tyrševa 1b; Skulj Hela, učiteljica, član MOOF, Pleteršnikova 13; dr. Modie Heli, odvetnik, tajnik MNOIO, Albanska 29; Dolenc Nada, profesor, pomočnik osebka za socialno skrbstvo, Mencingerjeva ulica 31; Peko Bogdan, štud. prava, komandant pozadine, kasarna Poljane; Koprivec Ignac, pisatelj, preds. Ljudske pravice, Aleksandrova 10; Pezdin Roman, čevljar, šef. usnj. osebka mir, Hradskega 45; dr. Pretnar Bojan, pravnik, nač. ob. odd. min., Mestni trg 8; Bračič Mira, štud., član GO ZMS, Janševa 12; Kobal Jože, pravnik, nač. sploš. odd. min. za soc. pol., Šišenska 18; dr. Pavlin Franjo, pravnik, šef. invalid. osebka min. soc. pol., Knafljeva 10; Pavlič Stane, jurist, pom. min. za trg., Gajeva 10; dr. Vavpetič Lado, min. za trg., Groharjeva 8; Fijavž Franjo, uradnik, nač. odd. za org. in kontrolo min. za trg., Bleiweisova 18; dr. Maček Viktor, uradnik, načel. osebka za cene, Dvorčakova 6; dr. Freilih Ivo, jurist, nač. za preskrbo, Skofja ul. 12; dr. Orožim Josip, uradnik, nač. ob. odd., Erjavčeva 4a; Buser Tilka, delavka član MNOIO, Stari trg 4; Novak Hilda, uradnica, tajnik NOO, Polje; 41; Weber Božidar, brivec, Hrenova 19; Lenarčič Josip, tapetnik, član NOO, Bežigrad, Trstenjakova 1; Porovne Ivan, inženir, član NOO Moste, Tovarniška 17; Vrbinc Jože, delovodja, član NOO Tabor, Slomškova 16; Kump Stefka, profesor, tajnik NOO Tabor, Stari trg 30; Kodela Viktor, tekst. tehnik, Tržaška 103; Jakel Cilka, delavka, sekretar Nadz. kom. pri MOOF, Sp. Zadobrova; Vovk Ančka, študentka, član četrt. odb. OF, Mestni trg 18; Tavčar Vida, modistka, član MO ZMS, Jarše 29; dr. Logar Ivan, zdravnik, član plenuma MOOF, Rimska 7; dr. Omladič Franjo, sodnik, preds. okr. sod., Breg 20; Pleiweis Karel, sodnik, Verstovškova 13; Kimovec France, učitelj, nač. pers. odd. MVSS Union; Peternel Franc, profesor, pom. načel. pers. odd. NVS, Rimska 12; dr. Skala Hudo, uradnik, šef. kabineta NVS, Privoz 5; Dugan Danilo, šef. kabineta pri NVS, Karlovska 18; Kužnik Henrik, uradnik nač. ob. odd., Podmilščakova 23; dr. Exel Silva, jurist, direktor stat. urad., Aškerčeva 42; Kocbek Jože, učitelj, šef. ods. za izgr. oblasti, Dalmatinova 2; dr. Štor Stanko, advokat, nač. ods. za ustava vprašanja pri NVS, Tyrševa 87; Trampuš Boris, jurist, šef. kabineta min. za notr. zadeve, Malgajeva 12; Koejančič Boris, uradnik, pom. min. za notr. zad., Bleiweisova 50; Smole Jože, dijak, urednik »Mladine«, Dalmatinova 5; Omanen Lovro, delavec, kapetan, Vidovdanska 4; Lepin Danijel, železničar, šef. pers. odd. dir. drž. žel., Prijateljstva 14.

Podpisniki federalne liste za Slovenijo

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Okraj Gornjigrad:

Rožič Ivan, trgovec, Bošna 91; Zidarn Martin, posestnik, Šmartno; Glojek Ivan, član OF, Zg. Kraše; Zavolovec Ivan, trgovec, Postoplje; Preden Drago, šolski upravitelj, Mozirje; Goričar Matija, posestnik in gostilničar, Mozirje; Turnšek Maska, gostilničar, Nazarje; Krebs Berta, delavka, Ljubno, Savina; Zmave Franjo, trgovec, Gornjigrad; Miklavc Franc, kmet, Pobrežje.

Okraj Šmarje:

Ferline Borislav, učitelj, Rog. Slatina št. 113; Staneč Avgust, duhovnik, Sveti Križ pri Kogašči Slatini; Bratuša Franc, ravnatelj zdravilišča Rog. Slatina; Bevc Franjo, učitelj, St. Vid pri Grobelnem; Zolger Jože, kmet, Sopotje 33; Edo Lešnik, trgovec, Šmarje 59; Marinšek Karel, esni nadzornik, Kozje 26; Luekar Ivan, trgovec, Šmarje; Venstovšek Vera, dijakinja, Šmarje pri Ješah 59; Rojs Drago, zasebni nameščene, Dobovec 26.

Okraj Trbovlje:

Jakopič Maks, rudar, Trbovlje, predsednik okrajnega NOO Trbovlje; Oseppek Alojz, slikar, Trbovlje - Loke 196, sekretar okrajnega OF odbora; Pust Janko, kmet, Trbovlje, predsednik MNOO Trbovlje; Lebar Franc, rudar, Loke 186, aktivist OF; Jovan Jernej, rudar, Loke 505, aktivist OF; Lukač Alojz, električar, Dolenja vas št. 55, predsednik Strokovne zveze Zagorje; Kolenc Dušan, učitelj, Zagorje 5, aktivist OF; Krautberger Ivan, Zagorje št. 161, sekretar MNOO Zagorje; Brzlec Janko, elektromonter, Toplice 120, aktivist OF; Murovič Vinko, rud. nameščene, Toplice 14, aktivist OF; Prelog Ludvik, duhovnik, Hrastnik 4; Lindič Slavko, slikar, Radeče 152, predsednik MNOO Radeče; Klemen Jakob, rud. nameščene, Hrastnik, predsednik MNOO Hrastnik; Pust Fani, kmetica, Dol, odbornica v krajevem NO; Zatelet Jože, kovač, Sv. Urh št. 18, predsednik KNOO Sv. Urh; Boršek Janko, posestnik, podpredsednik KNOO Sv. Jurij; Vodliškar Anica, tekst. teh., Hrastnik, članica okrajnega NOO Trbovlje; Jesenišek Janez, rudar, Završje, predsednik KNOO Dobovec; Šorn Ivan, rudar, Trbovlje, tajnik okr. NOO Trbovlje; Gluhli Ivan, rudar, Retje 130, predsednik MNOO Trbovlje.

Okraj Šoštanj:

Rožman Janez, župnik, Zavodnje 8, član KNO Zavodnje; Skaza Jože, posestnik, Velenje 46; Jezernik Baltazar, kmet, Podkraj 21, predsednik KNO Št. 11; Žeman Alojzija, gospodinja, Družinarje 29; Napotnik Ivan, akad. kipar, Šoštanj; Planinšek Viktor, trgovec, Šoštanj, član okr. NO Šoštanj; Dolinšek Blaž, kmet, sekretar kraj. OF odbora Laze; Krpač Ivan, kmet, predsednik KNO Šmartno pri Slov. Gradcu; Kovač Zdravko, rudar, član KNO Puce; Puncer Albert, trafikant, predsednik MNO Slov. Gradec; Goričnik Mirko, mizar, predsednik KNO Šmartno ob Paki;

Areh Ivan, kmet, sekretar kraj. odbora OF Stari trg; Lempl Jožef, kmet, član OF Konovo; Potočnik Anton, predsednik okraj. nar. sodišča v Soštanju; Spital Slavko, kmet, predsednik KNO Salek.

Okraj Slov. Konjice:

Bratuž Marij, učitelj, Prevrta 27; Humer Jože, odvetnik, Slov. Konjice 123; Jerab Rado, sodnik, Slov. Konjice 37; Kos Martin, Slov. Konjice 56, sekretar OF odbora Slov. Konjice; Vončina Milan, sodni uradnik, Slov. Konjice 16; Detičič Ivan, strojnik, Zg. Zreče 1, predsednik KNOO; Arzenšek Angela, delavka, Skalce 94, odbornica KNO; Tomšič Andrej, delavec, Vešenik 22, tajnik KNO; Struc Ivan, uradnik, Slov. Konjice 117, odbornik KNO; Čerič Ivan, upravnik, Slov. Konjice 99; odbornik KNO; Jurak Stefan, uradnik, Oplotnica 30, sekretar OF odbora; Podvršnik Anton, šol. upravitelj, Zreče 71, član OF; Fijavž Lojze, kmet in trgovec, Loška gora 6, sekretar OF odbora; Puntar Franc, zlatar, Zbelovska gora 50, tajnik KNOO in sekretar OF odbora; Paulič Peter, župnik, Sv. Jernej 8, član OF.

Okraj Novo mesto:

Čubrilo Rudolf, delavec, Novo mesto; Šuter Blaž, zidar in kmet, Skočjan, Stara vas; Smrkoč Jože, gostilničar, Zužemberk; Jazbinšek Avgust, šef. železn. personal, oddelka, Novo mesto; Florjančič Ana, gostilničarka, St. Peter; Zagorc Franc, učitelj, Novo mesto; Osolnik Anton, posestnik, Muhaber; Mikec Marija, šivilja, Mihovo; Zalokar Lili, kmetica, St. Jernej; Duler Ciril, trgovec, Novo mesto; Vasič-Pirjevec Marjeta, študentka, Novo mesto.

Okraj Kočevje:

Novak Alojzij, železničar, Mahovnik št. 29; Slomšek Zdenka, učiteljica, Kočevje; Batič Alojz, železničar v pok., Kočevje; Bradač Pavla, delavka, Dolga vas 90; Zaje Marija, kmečka hči, Kočevje; Zalar Jože, davčni uradnik, Kočevje; Preželj Vinko, inž., Kočevje 127; Zakošek Franc, rudar, Rudnik 167; Klarič Rudolf, sekretar okr. odbora OF, Kočevje; Knaus Jože, kmet, Dolga vas, Livold 44.

Okraj Trebnje:

Kolar Albin, delavec, Praprečo 6; Bukovec Ignac, posestnik in gostin., Trebnje 19; Kotar Franc, posestnik, Velika Loka 6; Abolnar Stanislav, trgovec, St. Lovrene 10; Lunaček Slava, učiteljica, Mirna 53; Bregar Janez, posestnikov sin, Stehinja vas 13; Miklič Jože, posestnik, Lukovik 10; Knez Ciril, posestnikov sin, Skrovnik 1; Milavec Franc, železničar, Bistrica 23; Longar Ivan, posestnik, Sahovec 4.

Okraj Črnomelj:

Fabjan Josip, urar, Črnomelj 53; Sporer Jože, posestnik, Doblška gora; Kramarič Fanča, šivilja, Doblje 51; Perko Slavko, zdravnik, upravnik bolnišnice Kanizarica; Sinkovič Angela, gostilničarka, Črnomelj 6; Tuhter Angela, delavka, Črnomelj; Jerman Anica, učiteljica, Črnomelj; Suhorepec Jakob, kmet, Otovec

Električno podjetje za Bosno in Hercegovino

Narodna vlada federalne Bosne in Hercegovine je izdala uredbu o ustanovitvi električnega podjetja za Bosno in Hercegovino »Elektrobih«, s sedežem v Sarajevu. Z ustanovitvijo tega podjetja se bo pričela načrtna elektrifikacija Bosne in Hercegovine. Ta federalna enota »posедуje v izobilju vodne moči, katere bodo uporabili kot vir električne energije. Bosna in Hercegovina ima toliko vodnih sil, da bi lahko proizvajali 1.750.000 HP, od katerih je izkoriščenih samo 15.000 HP, torej niti 1%. »Elektrobih« bo v najkrajšem času izvedel načrtno elektrifikacijo dežele na trgovski podlagi. Osnovna glavnica podjetja znaša 100 milijonov dinarjev, ki jo vplačuje federalna Bosna in Hercegovina. Da bi podjetje lahko takoj začelo z načrt-

nim delom, bodo v njegovem sestavu vse obstoječe električne centrale pod enotno upravo. Podjetje vodi in upravlja upravni odbor, v katerem so zastopani: Uprava bosansko-hercegovinskih premostovnikov, kovinarskih in kemičnih podjetij ter ministrstva za finance, gozdarstvo, gradnje in kmetijstvo. Ves čisti dobiček bodo uporabili za izvedbo elektrifikacije ali za njeno poddržavljanje. S tem, da bodo vse električne centrale pod enotno upravo »Elektrobih«, je podana možnost najumnjega izkoriščanja električne energije. S tem, da bodo elektrarne v Bosni in Hercegovini med seboj povezane, bo industriji zagotovljena stalna in cenena pogonska sila, ki je bistven pogoj za industrializacijo dežele.

Tovarna za konzerviranje rib v Isoli

V Isoli na zahodni obali Istre ležita dve veliki tovarni za konzerviranje rib, za izdelovanje ribjega olja, antipaste, sadne marmelade in kock za juhe: d. d. Arrigoni in d. d. Ampela. Budnost samih delavcev, ki so med vojno demontirali, raznesli in poskrili razne stroje se je treba zahvaliti, da jih ni okupator odpeljal v Nemčijo. Takoj po osvoboditvi so jih namestili in pričeli v tovarni z obratom, ki je v zadnjem času okupacije popolnoma zamok. Tovarni, ki sta ostali docela nepoškodovani, imata velike mizarске in mehanične delavnice, opremljene z modernimi stroji, parnimi pripravami za steriliziranje rib, sušilnicami in velikimi skladišči. Delavci, katerih število v Arrigoni presegla 800 in v Ampela 700, so postopoma dvigali proizvodnjo, tako da so dosegli danes 50% predvojnne produkcije in si naredili lepe zaloge v skladiščih. Najtežje skrbi pri nadaljnjem dvigavanju proizvodnje jim povzroča vprašanje, kako tovarni oskrbovati z rednim do-

bavljanjem rib in drugih surovin. Pred vojno so dovažali precejšnje količine svežih nasoljenih rib iz obmorskih držav, zlasti Turčije in Portugalske, s katerimi so krili precejšnji del svojih potreb. Ko bodo naši minolovci odstranili iz morja preostale mine, bo vzpostavljen promet z Dalmacijo, ki bo redno dobavljala tovarnam ribe in olje in bo krila večino njihovih potreb. Poleg tega bo s tem omogočen ribolov ribičem okoliške obale, ki se zaradi min ne upajo na odprto morje, odkoder bi prinášali svoj lov za potrebe tovarn. S hitrim odstranjevanjem min, z naraščajočim prometom in dviganjem proizvodnje olja in drugih surovin, ki so potrebne pri konzerviranju njihovih proizvodov, se bo dvigala tudi njihova proizvodnja.

Tobačna tovarna na Reki veča proizvodnjo

Takoj po osvoboditvi so delavci tobačne tovarne na Reki pričeli z obnovenimi deli in popraviljem tovarne. Ta dela so v glavnem končana in v tovarni je zaposlenih nad 500 delavcev. Po prizadevanju narodni oblasti in nove uprave, je dobila tovarna nove količine tobaka iz Hercegovine in proizvodnja se je zadnje čase povečala. Tovarna izdeluje cigarete »Uška«, »Istra«, »Partizan« in cigarete najboljšee kakovosti.

Solarna v Piranu

Ob severnozahodni obali Istre pri Piranu so razsežne solarne, ki so bile do osvoboditve last italijanskega državnega monopola. Direkcija v Portoraju, ki upravlja ves kompleks piranskih solarn, vodi tudi nadzorstvo nad svojo mizarско in mehanično delavnico, nad skladiščem za gospodarski material, manjšo ledjedelnico in električno centralo. Poleg direkcije leži dvoje glavnih skladišč, katerih vsako more sprejeti po 1700 vagonov soli. Solarna sestoji iz 4 solnih ležišč, katerih skupna površina presega 600 ha. V ta ležišča, razdeljena na solne bazene, napoljujejo z električnimi, benzensko motornimi in primitivnimi črpalkami na veter morskovo vodo, ki poasi izhlapeva in končno kristalizira. Solni ležišča »Fontanigee« v delti Dragonje in »Fasano« ob severnozahodni strani Siciolskega zaliva sta po starinskem načinu razdeljeni v parcele, katere dajejo v obdelovanje posameznim solinarjem, ki potem pridelujejo sol s svojimi družinami. Na vsaki parceli se za solinarja postavlja stanovanjska zgradba, ki ima v pritličju začasno skladišče za sol.

Ker je praksa pokazala, da podnevi v Istri ni ugodno za enkratno pobiranje, so ponekod preuredili bazene tako, da so jih razdelili na manjše dele in postopno preuredili za večkratno pobiranje. Začetek solne kampanje je bil letos 1. aprila. Prva kristalizacija soli se je pojavila že konec maja na predelih za večkratno pobiranje, med tem ko se je drugod šele sredli junija. Letos, ki je bilo vreme zlasti do 1. avgusta izredno ugodno, bodo pridelali velike količine soli, ki jih cenijo na 2500 vagonov po 10 ton. To bo njihova največja proizvodnja v zadnjih letih. Z mesecem septembrom bodo zaključili s pridelovanjem soli.

Delavci in nameščenci obnavljajo porušeno železniško postajo v Užicah

Na konferenci sindikalne podružnice železniške postaje je bilo sklenjeno, da se obnove poslopja, ki so jih porušili Nemci. Delavci so sklenili, da bodo brezplačno postavili novo postajo na mestu kjer je stala stara. Nova postaja bo imela 9 prostorov, od katerih jih bo 8 službenih, eden pa bo služil za železniški dom.

Glasovali bomo za tiste, ki so rešili čast in dostojanstvo naših narodov.

Državna protezna delavnica

Še za časa Avstro-Ogrske države, med vojno v 1. 1914—1918, se je v Ljubljani ustanovila protezna delavnica, ki je imela za cilj, da preskrbuje vojne invalide s potrebnimi protezami. Delavnica je bila lakrat v Obrtni šoli — sedanji Tehnični šoli, tam kjer je bila tudi vojaška bolnica. Meseca januarja 1919. leta je delavnico prevzelo poverništvo za socialno oskrbo. Zaradi potreb, ki jih je imela lakratna obrtna šola, se je delavnica morala preseliti v nasproti njej stoječe lesene barake. V teh barakah se je do tedaj nahajal invalidski oddelček avstro-ogrskih garnizijske bolnice št. 8 z učilnicami za razne obrti za vojne invalide pod vodstvom ravnateljstva obrtne šole. V začetku delavnica ni izvrševala novih protez, temveč je samo popravljala stare proteze. V letu 1920. se je delavnica opremila z najpotrebnejšimi stroji in se postopno razširila v delavnico za izdelovanje raznih novih protez in drugih ortopedičnih pripomočkov po dunajskem sistemu, t. j. protez v železu in usnju. Že leta 1921. pa se je delavnica preuredila za izdelavo protez po ameriškem sistemu, t. j. v lesu, kakršne so se takoj izkazale kot lažje, cenejše, trpežnejše in praktičnejše od protez dunajskega sistema. Še v istem letu je delavnica na prvem ljubljanskem velevojnem razstavlila svoje izdelke, o katerih je bilo polno pohval s strani občinstva in strokovnjakov. Delavcev je bilo takrat nameščenih 58, med njimi večinoma vojni invalidi. Izdelki so bili že takrat na višku, saj so izdelovali razne specialne ortopedične pripomočke po Sauerbruchu, Jegerbergu, Gerberju, Pyrogovu, Clenardu, Hersingu itd. Stroške je krila kakor tudi upravo vodila državna uprava.

Meseca maja 1922 se je v invalidskem domu v Celju ustanovila podružnica protezne delavnice. V tej podružnici so 4 delavci vršili samo manjša popravila za vojne invalide s štajerskega področja. Istočasno z ukinitvijo invalidskega doma je bila v letu 1929. ukinjena tudi podružnica protezne delavnice v Celju.

Zaradi slabega stanja in tesnih prostorov se delavnica v barakah ni mogla razvijati. Zato se je preselila še v letu 1923 v sedanje prostore v južnem traktu bivše šentpeterske vojašnice. Seveda je bilo treba te prostore primerno preurediti za montiranje najpotrebnejših novih strojev, ki so bili nabavljeni v Nemčiji. Vendar pa tudi ti prostori niso zadostovali potrebam delavnice. Tekom dobe je bilo izvršenih več, toda manjših adaptacij. Protezna delavnica v Ljubljani je ves čas svojega obstoja več ali manj živovarila in se ni mogla razviti v tak zavod kot je bil predviden v načrtih.

Delavnica ima sledeče oddelke: bandažni z mavčevino, čevljarški, lesni in mehanski s kovačijo, brusilnico in ponikljalnico in napravo za avtogeno varjenje.

V letih gospodarske krize 1932 do 1936 je bila delavnica hudo prizadeta. Zaradi izdatne redukcije kreditov je morala reducirati število zaposlenih delav-

cev in omejití obratovanje na 5 odnosno 4 dni v tednu. Število delavcev se je skrčilo na 19, s katerimi je delavnica poslovala vse do osvoboditve.

Število oskrbovancev vojnih invalidov je ves čas naraščalo in doseglo ob osvoboditvi že 2870 upravičencev. Poleg tega je delavnica preskrbovala s proteznimi pripomočki tudi civilne invalide, v kolikor so bili naročitelji javne ustanove — banska uprava, občinske uprave, Zavod za zavarovanje delavcev, Direkcija državnih železnic itd. Civilni oskrbovanci so dosegli število 943. Protezna delavnica je namreč že ves čas obstoja v tako tesnih prostorih, da ni mogla dojeti večjega razmaha. Povpraševanje civilnih invalidov z željami za izdelavo protez je bilo veliko večje, vendar pa delavnica naročil ni mogla sprejemati, ker bi šlo sicer to na škodo vojnih invalidov.

Dokler se protezna delavnica ne poveča in opremi z novimi stroji, ne more sprejemati drugih naročil, kot edino naročila za vojne invalide. Čim bo podana možnost povečave, bo delavnica v stanju, da zadosti ne samo potrebam za vojne invalide, temveč tudi potrebam civilnih invalidov.

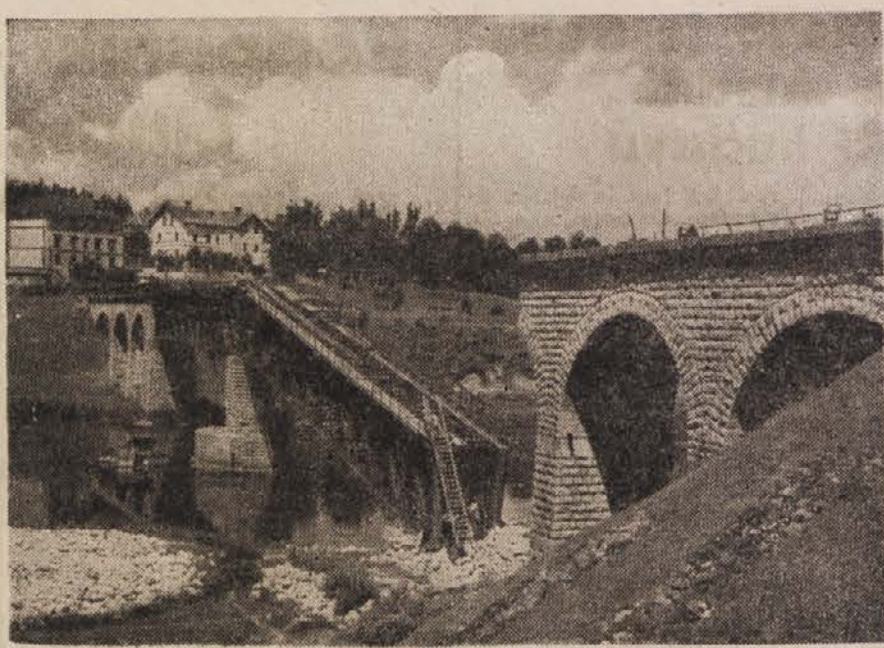
Značilno za tuk. protezno delavnico je dejstvo, da izdeluje svoje proizvode samo po individualnih merah. Sploh izdeluje delavnica svoje izdelke povsem samostojno od najmanjšega vijaka do končne izdelave proteze ali aparata. Tako precizno izdelovanje je možno le s strokovno izvežbanim osebjem in kar je še važnejše z vojnimi invalidi, ki oddajajo v vsako najmanjšo delce proteze svoje sposobnosti, ker na svojem lastnem telesu čutijo, kaj poškodovani invalid potrebuje in kako se mu najbolje pomaga do bolj znošnega življenja.

Trenutno je sedaj zaposlenih 47 delavcev.

IV. Armada JA skuša v zvezi in sodelovanjem Min. za soc. politiko čimprej Protezno delavnico razširiti tako, da bo zadovoljevala vsem potrebam. V slednjosti je zaenkrat računati samo na povečanje prostorov protezne delavnice v sedanji zgradbi, kjer bo predvidoma zaposlenih 80 delavcev. Veliko je namreč število vojnih invalidov iz narodno osvobodilne vojne, ki so nujno in neobhodno potrebni protez, da se jim na ta način pomaga do znošnejšega življenja.

V najkrajšem času pa bo začelo zidati moderen invalidski dom, v katerem bo tudi moderna, zahtevam in potrebam ustrezajoča protezna delavnica, katera bo sposobna izvrševati potrebe za vse invalide Slovenije.

Zgraditev invalidskega doma z vključeno protezno delavnico je započela že bivša Jugoslavija. Vendar pa vsi prejšnji režimi vsi dolgo 20-letno dobo vladanja niso napravili drugega kot nakup zemljišča in sestavo načrtov, kar pa sedaj niti eno niti drugo ne odgovarja več ma, z vključeno protezno delavnico je nujno z vključeno protezno delavnico je treba popolnoma znova in ga tudi čimprej dokončati.

Porušeni železniški most preko Krke v Novem mestu

Obnovitev elektrarne v Kreki

Meseca novembra 1943. leta, ko so Nemci hoteli priti v Tuzlo, da bi izkoristili veliko elektrarno v Kreki, so delavci minirali njene stroje, dimnik, hladilnih in drugo, nato pa se priključili narodno osvobodilni vojski. Ko je okupator zavzel Tuzlo, v mestu ni bilo električne razsvetljave. Šele čez dolgo časa se je okupatorju posrečilo, da je popravil nekoliko manjših strojev, ki niso proizvajali dovolj električne energije, in zaradi tega se okupator ni mogel posluževati industrijskih podjetij v tuzlanskem bazenu. Ob osvoboditvi Tuzle, 17. septembra 1944. leta, so takoj pričeli z obnavljanjem in razširjanjem elektrarne, od katere je odvisna obnova in delo industrije v tem bazenu.

Ni več čas lahkotnega navdušenja; nadomesti naj ga resnična vnema, ki edina rodi požrtvovalno delo!

OBVESTILA RADIO

Dnevni spored za sredo 3. t. m.

6-6.15 Koračnice — 6.15-6.30 Pisana glasba — 6.30-6.45 Napoved časa in izvešček iz poročil z dne 2. X. — 6.45-7 Slovenske, hrvaške, srbske in bolgarske pesmi — 7-7.15 Pregled sporeda, objave in poizvedbe — 7.15-7.30 Dva speva za violino, violončelo in klavir — Alford: Skatlica z godbo — 7.30-7.45 Napoved časa in poročila, objave in poročila koncert — Mozovski: Pesem o Čapajevu — 3 ruske narodne: Ob slovesu — Mesec se je naktil — Tovaršiki — 12-12.30 Koncert slovenske orkestralne glasbe — 12.30-12.45 Poročila — 12.45-13 Opera in baletna glasba — 13-13.20 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda — 13.20-13.45 Koncert malega orkestra Radia Ljubljane — Dirigent: Uroš Prevoršek — 13.45-13.50 Trio Radia Ljubljane — 13.50-13.55 Pionirska ura — 13.55-13.45 Vokalni koncert sopranistke Tončke Maroltove, pri klavirju Bojan Adamič — 13.45-13.50 Ljudska univerza Radia Ljubljane — Ing. Canjko Tugomir, šef kabineta min. za gozdarstvo: »Razvojne možnosti s našim gozdarstvom po osvoboditvi« — 13.50-13.55 Napoved časa, poročila, objave in pregled sporeda — 13.55-14.00 Iz uskih oper — 14.00-14.20 Literarna ura — Vladimir Skrbinšek, član Narodnega gledališča: znani samogovori iz Hamleta, Cyrano de Bergerac in iz Cankarja — 20-21 Simfoniski koncert — Rossini: Predigra k operi »Viljem Tell« — J. S. Bach: VI. Brandenburgski koncert — Beethoven: Mozart: III. simfonija — 21-21.15 Dnevnik Radia Ljubljane — 21.15-22 Plesni orkester Radia Ljubljane pod vodstvom Bojana Adamiča — 22-22.15 Oddaja za tovariše v taboriščih po Nemčiji — 22.15-22.30 Skladbe partizanskih avtorjev: Karla Pahorja, Marjana Kozine in Dragotina Večka. Izvajata člana ljubljanske Opere Bogdana Špiran-Klemenčičeva in basist Ladko Korosec in Tončka Marolt — 22.30-22.55 Laska glasba — 22.55-23 Najvažnejše novice dneva.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Drama
Četrtek, 4. oktobra ob 20: Skvarkin: »Tuje dete. V počastitev invalidov-horcev iz nar. osvobodilne borbe.
Sovjetski avtor V. Skvarkin nam v tej duhoviti komediji kaže sovjetskega malega človeka, kako se je vedro znal in v promovljenem družabnem redu in kno se je pogumno lotil reševanja problemov, ki mu jih narekuje novo življenje. Majhno naključje, majhen nesporazum in zaplet se čudovito zgodba okrog mlade igralke Manje in nam razravnata vrsto sijajno risanih značajev in ljudi. V komediji nastopajo: tov. Lipah, Nabloka, Levarjeva, Gale, Bitene, Sever, V. Juvanova, Katičeva, Mičinski, Svetlova, Kovič, Simončič, Potušek, Režiser in scenograf je Bojan Stupica.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Premiera sovjetskega filma »Kutuzov«, tednik. Ob 16., 19., in 21. uri.
KINO MATICA: Angleški film »Mož v sivem«, tednik. Ob 16., 18.30 in 21. uri.
KINO SLOGA: Sovjetski film »Nepremagljivci«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

JAVNA BORZA DELA

RAZPOLOŽLJIVA MESTA ZA MOSKE: 2 blazencem, neomejenemu številu delavcev za sekanje drv, 20 apnenikarjem, 25 delavcem minierjem, 1 pekarstvu pomočnik, 6 opekarskim delavcem, 7 orodnim kovačem, 2 krovnim pomočnikom, 8 stavbnim ključavničarjem, 20 elektroinstalatorjem, 8 mizarjem, 2 pohištvenim mizarjem, 1 stavbenemu mizarju, 8 sodarjem, 20 prirodnim sodarskim delavcem, 2 lesostrugarjem, 2 rezbarjem, 1 torbarju, 1 sedlarju, 13 čevljarjem, 1 tiskarskemu strojniku, — stavce vajen pri strojih in vredice, 6 delavcem ki so delali v skladiščih, 98 zidarjem, neomejenemu številu delavcev za stavbna dela, 55 tesarjem, 1 kleparstvu vajencu, 1 dimnikarskemu vajencu, 2 instalaterskim vajencem.

Za Tekstilno Kočevje rabimo: 1 barvarskega pomočnika, 1 tiskarskega mojstra za volno.

OBVESTILO

»KMEČKI GLAS«, tednik za podezelsko ljudstvo, je pričel ponovno izhajati. — Cena posamezni številki je 2 din, mesečna naročnina 8 din, četrletna 20 din. — Naročnike sprejema uprava. List dobite na ogled pri krajevnih odborih OF. — Uprava.

Kakor so invalidi žrtvovali za nas v dneh borbe, tako žrtvuemo mi zanje v dneh svobode!

V mariborskih železniških delavnicah. Tretjina porušenega vozovnega oddelka je že pod streho

Mariborski železničarji sami obnavljajo porušene delavnice

Obvezna prijava inozemcev

Inozemci, ki so se iz kakršnega koli razloga zatekli v našo državo po 9. maju 1945 in prebivajo na teritoriji glavnega mesta Ljubljane, a nimajo potnih listov in se jih tudi ne morejo pribaviti, morajo najkasneje do 15. oktobra 1945 vložiti prošnje za nadaljno bivanje. Prošnje morajo vsebovati sledeče podatke:

1. rodbinsko, rojstno in očetovo ime prosilca;
 2. datum in kraj (mesto, okraj, dežela rojstva);
 3. poklic;
 4. njegovo prejšnje bivališče v inozemstvu;
 5. njegovo sedanje bivališče pri nas;
 6. državljanstvo in narodnost;
 7. s čim se preživlja;
 8. imena vseh rodbinskih članov, ki žive z njimi s točnimi podatki o času in kraju rojstva vsakega posameznega člana;
 9. kdaj so prišli v našo državo in zakaj;
 10. kraška a izčrpana utemeljitev prošnje.
- Prošnje je vlagati pri pristojnem četrem NO odboru, rešitev pa izdaja MNOO, odd. za notranjo upravo. Zoper rešitev MNOO je dopustna pritožba v roku 15 dni na ministrstvo za notranje zadeve. Pritožbo je vložiti pri MNOO, oddelku za notranjo upravo, Bleiweisova 22.

Opozorilo!

MNOO — odsek za gradnjo in obnovo poziva vse prebivalstvo glavnega mesta Ljubljane, da posveti čimvečjo pažnjo snagi na mestnih cestah in ulicah. Nikakor ni dopustno odmetavati na javne ceste in ulice papir, razne odpadke od sadja, tramvajске vozne litke ker maloštevilno delavstvo pri snazanju mesta ne more opraviti vsega dela. Odpadki se naj vržejo v zato določeno košče in zabojčke, kjer pa teh ni, naj jih ljudje sežrejo doma v štedilnikih, če so gorljivi, drugače pa vržejo med hišne smeti.

Vsi hišni posestniki naj občasno pometajo hodnike od svojih hišnih, namočena smeti spravijo v kupceh v občestna kadunje, odkoder jih bo delavec odstranil.

Le z upoštevanjem vseh navodil in samodisciplino nas samih bo mogoče vzdržati v mestu na dostojni višini.

MNOO je prepričano, da bo prebivalstvo stolnega mesta Ljubljane vzelo opozorilo z razumevanjem na znanje ter se po njem ravnalo.

Otvoritev potniškega prometa na progi Tržišče—St. Janž na Dol. in uvedba dijaških vlakov

V petek 5. oktobra bo vzpostavljen redni potniški promet med postajama Tržišče in St. Janž na Dol. Dnevno bosta vozila dva para vlakov z odhodom iz Tržišča 5.27 in 19.10 ter prihodom v St. Janž na Dol. 5.33 in 19.16; v obratni smeri pa vlaka z odhodom iz St. Janža na Dol. 5.36 in 19.20 ter s prihodom v Tržišče 5.42 in 19.25. Jutranji par vlakov ima zvezo iz Novega mesta in proti Savelci, večerni pa iz Savelice in proti Novemu mestu.

S 15. oktobrom bodo uvedeni vlaki za dijaške delavce:

1. na progi Ljubljana—Grosuplje vlaka z odhodom iz Ljubljane 6.15 in 18.10 ter s prihodom v Grosuplje 6.58 in 18.53, v obratni smeri pa vlaka z odhodom iz Grosuplje 7.08 in 19.08 ter s prihodom v Ljubljano 7.42 in 19.48;
2. na progi Trebnje na Dol.—Novo mesto vlak z odhodom iz Trebnjega 6.58 in s prihodom v Novo mesto 7.30.

FIZKULTURA

KATERI DIRKACI BODO NASTOPALI V NEDELJO?

Po dolgem presledku bo kolesarsko dirkališče spet oživel. Spet bo naši športni publikli dana možnost, da bo skoraj tri ure sledila borbi kolesarjev, ki bodo nastopali v več točk obsegačem sporedu. Seveda ne bomo videli na nedeljskem nastopu naših znanih dirkačev Petercela, Grabnarja, Kosija, Gregoriča Janka in